

INSTITUTIONEN FÖR ARKEOLOGI OCH ANTIKENS HISTORIA, LUNDS UNIVERSITET
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Uppåkra 2012

Forsknings- och seminarieundersökningar

Skåne, Staffanstorps kommun, Uppåkra socken,

Stora Uppåkra 8:3, 8:8 och 8:10, RAÄ 5

Bengt Söderberg, Birgitta Piltz Williams och Adam Bolander

INSTITUTIONEN FÖR ARKEOLOGI OCH ANTIKENS HISTORIA, LUNDS UNIVERSITET
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Uppåkra 2012

Forsknings- och seminarieundersökningar

Skåne, Staffanstorps kommun, Uppåkra socken,

Stora Uppåkra 8:3, 8:8 och 8:10, RAÄ 5

Bengt Söderberg, Birgitta Piltz Williams och Adam Bolander

Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia
Sandgatan 1
223 50 Lund

Tel: 046-222 00 00 (vx)

Fax: 046-222 42 14

e-post: fornamn.efternamn@ark.lu.se

www.ark.lu.se

© 2014 Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia, Lunds universitet.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket Gävle 2012. Medgivande I 2012/0744

Kartor är godkända från sekretessynpunkt för spridning.

Bildredigering Henrik Pihl

Layout Henrik Pihl

Omslag Höstens seminariegrävning. Studenterna samlas vid schakt B för genomgång. I bakgrunden: Prästlönebostället och *Lillehög*.

Foto (mot väster) Bengt Söderberg.

Innehåll

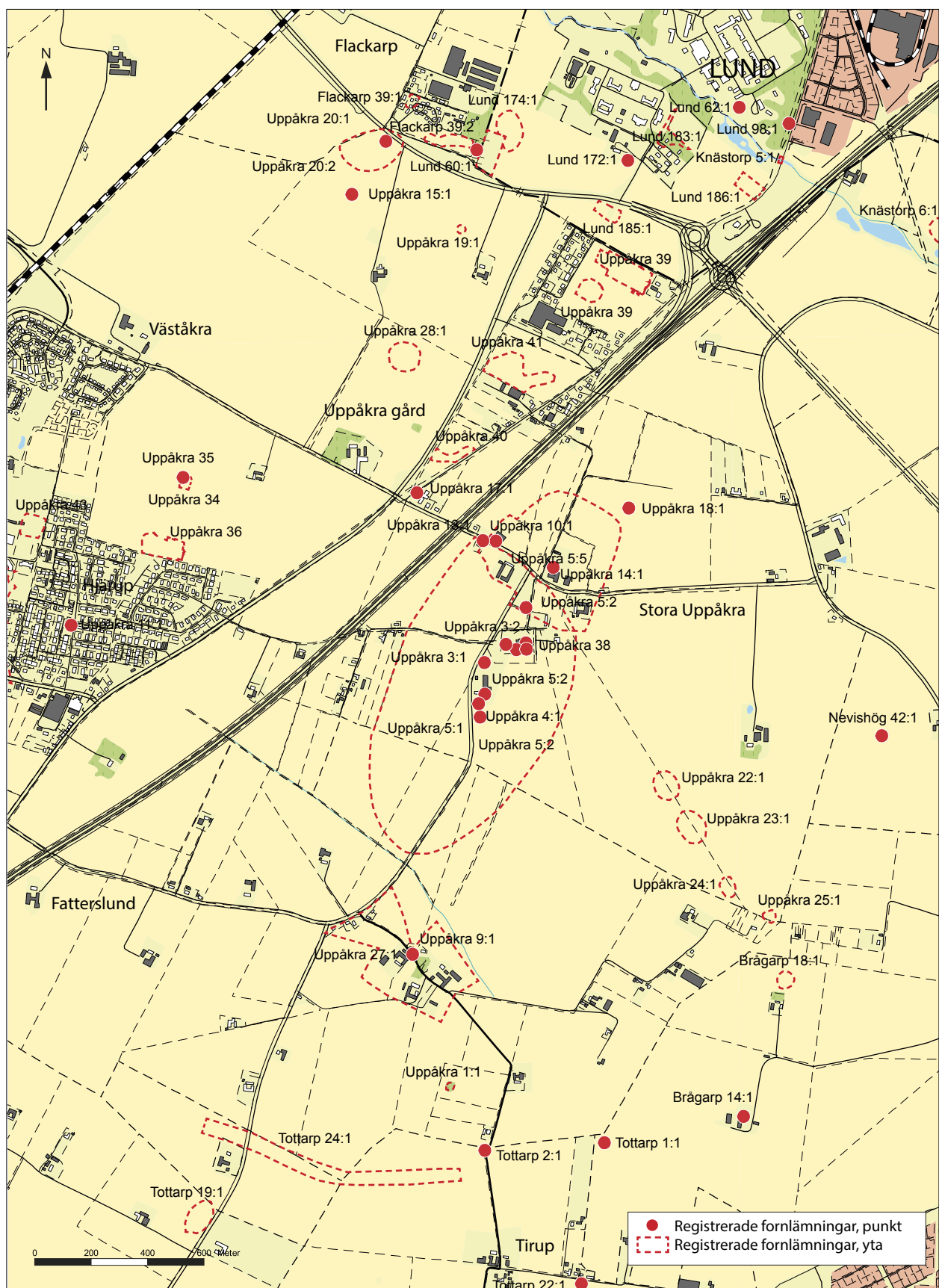
Sammanfattning	5
Inledning	7
Rapportens upplägg	9
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Metodik	11
Område A	11
Bakgrund	11
Syfte	12
Yta A1 – hussekvansens västra del	12
Yta A2 – Zussekvansens östra del	25
Återställning av område A	30
Utvärdering	30
Område B	32
Bakgrund	32
Syfte	32
Undersökningens utförande	33
Undersökningsresultat	34
Utvärdering	40
Område C	42
Bakgrund	42
Syfte	42
Undersökningens utförande	42
Undersökningsresultat	42
Område D	44
Bakgrund	44
Syfte	44
Undersökningens utförande	44
Undersökningsresultat	45
Utvärdering	46
Referenser	46
Administrativa uppgifter	48

Figur 1. Platsen för undersökningen markerad på utsnitt ur översiktskartan. Skala 1:300 000.

Sammanfattning

- Sedan 1996 har Institutionen för Arkeologi och Antikens historia vid Lunds universitet årligen bedrivit forsknings- och seminarieundersökningar i Uppåkra. Under 2012 års fältsäsong undersöktes fyra områden (A–D) söder om kyrkan.
- *Område A (A1 och A2)* berörde en sekvens med stora hus (eller hallar) som har undersökts årligen sedan 2007. Målsättningen bestod i att knyta an till Bror-Magnus Vifots undersökning på prästlönebostället 1934 (*A1*) samt att avgränsa de yngsta husen i sekvensen mot öster (*A2*).
- I och med undersökningen inom *område A1* står det klart att en del av den nu undersökta hussekvensen undersöktes år 1934. Kulturlagertjockleken inom *A1* uppmättes till två meter, varav den övre metern är uppbyggd av husrelaterade lager. Raserings-, brand- och golvlager i ett vendeltida hus (23) undersöktes, liksom stolphål tillhöriga ett vikingatida hus (22). Preliminärt bedöms hus 23 motsvara Vifots brända hus, vilket innebär att Vifot gav detta hus en alltför tidig datering. Kulturlagerföljden som helhet omspannar perioden från århundradet f Kr fram till ca 600-talet e Kr. Därtill kommer yngre nedgrävningar med fyllningslager som dateras till vendel- och vikingatid.
- Inom *område A2* i öster dokumenterades en förmodad ränna och stolphål som avslutar det yngsta, vikingatida huset (22) i höjd med det tidigare undersökta ceremonihuset. Ett skärvstenslager sydost om hus 24 undersöktes också, med fynd från folkvandrings-, vendel- och vikingatid. Sammantaget togs ett rikt varierat fyndmaterial tillvara från område A.
- Syftet med undersökningen inom *område B* bestod i att följa upp resultaten av en geofysisk prospektering som utförts av Ludwig Boltzmann Institutet i Wien (LBI), vilken visar på en koncentration av tämligen likartade anomalier söder om hussekvensen. Syftet var att karakterisera anomalierna närmare och undersöka huruvida området har fungerat som verkstadsområde.
- Undersökningen visar att det intakta kulturlagrets tjocklek inom *område B* uppgår till drygt 0,5 meter. Lagerföljden dateras preliminärt till århundradet f Kr fram till ca 300-talet e Kr. Lämningarna utgjordes av en enkel bebyggelse i form av en stensatt yta, ett stolphål, ett förmodat grophus och raseringslager. Dessutom undersöktes en avfallsgrop och, framför allt, härdanläggningar. Fyndmaterialet domineras av keramik och djurben. I det yngsta skedet förekom även avfall av ben/horn av samma art som framkom vid en undersökning i närområdet 1997. Periodvis har hantverk utövats men undersökningen visar att området knappast ska ses som ett renodlat verkstadsområde. En alternativ möjlighet är att området var avsett att hysa en underord-

Figur 2. Undersökningsområdet RAÄ fornlämning 5 i Uppåkra socken markerat på utsnitt ur Fastighetskartan. Skala 1:20 000.

nad befolkningsgrupp som var knuten till residenset, och att hantverk bara var en av flera aktiviteter som bedrevs.

- I *område C*, där lantmäteriakten visar att ett kärr har funnits, grävdes en ruta för att fastslå om lämningar av denna våtmark har bevarats. Under plog- och erosionslager fanns ett 0,1 m tjockt våtmarksrelaterat lager, vilket indikerar att det kan finnas mer substantiella lager och eventuellt vattenhål/brunnar i området.
- Undersökningen av *område D* syftade till att ta prover med makrofossil i olika lager som jämförelsematerial till område A. Två rutor togs upp, varvid den södra grävdes till steril morän. I båda rutorna berördes främst bebyggelserelaterade lager, men även fossila markhorisonter.
- Efter undersökningarna återställdes schakten. Inom område A, där undersökningarna till stor del berörde övre nivåer i ett tjockt kulturlager, lades geotextil ut för att separera intakta kulturlager från fyllnadsmassor.

Inledning

Under perioden 2 maj till 5 oktober genomförde Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia vid Lunds universitet arkeologiska forskningsundersökningar inom fornlämning RAÄ 5, Uppåkra socken i Staffanstorps kommun, Skåne (figur 1 och 2).

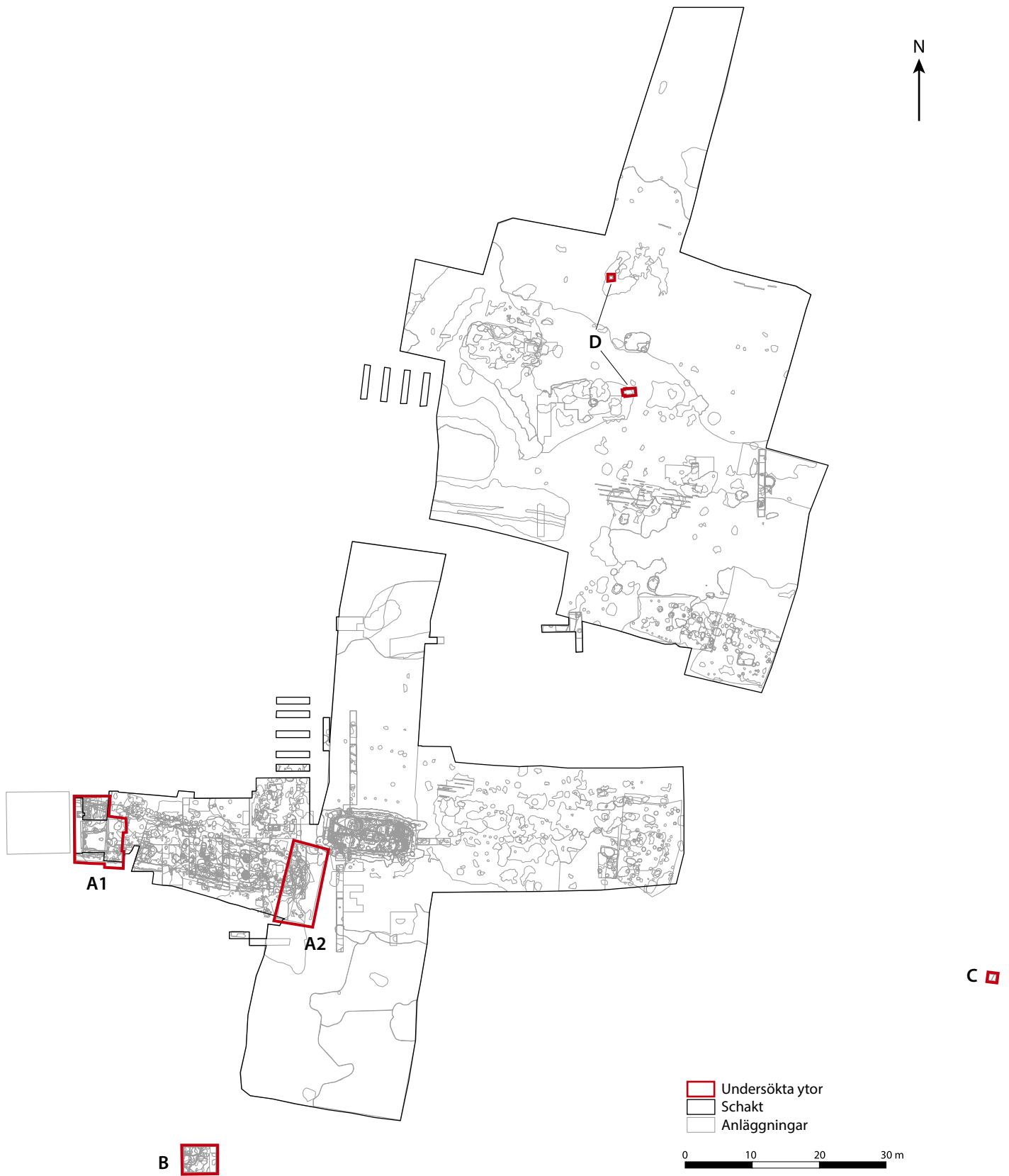
Utifrån tidigare års arkeologiska undersökningar och prospekteringar planerades och genomfördes arkeologiska insatser inom fyra områden (figur 3):

- A:* Sekvens med hus
- B:* Förmodat verkstadsområde
- C:* Förmodad våtmark
- D:* Förmodat odlingslager

Undersökningarna utfördes i enlighet med undersökningsplan och Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2012-05-08 med diarienummer 431-8451-12. Fältarbetet leddes av Bengt Söderberg och Birgitta Piltz Williams. Bengt Söderberg ansvarade för rapportarbetet som utfördes med stöd av Birgitta Piltz Williams och Adam Bolander.

Undersökningarna bedrevs dels i form av fältkurser för studenter från Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia, dels med hjälp av volontärer, främst praktiserande arkeologistudenter.

Undersökningarna möjliggjordes med generöst bidrag av Berit Wallenbergs stiftelse.

Figur 3. Läge för område A–D, belägna på fastigheterna 8:3, 8:8 och 8:10, mot bakgrund av tidigare undersökta ytor och arkeologiska objekt. Skala 1:800.

Rapportens upplägg

Inledningsvis beskrivs i korthet topografi och fornlämningsmiljö samt aktuella undersökningsområden och metodik. Därefter redovisas område A–D separat, under rubrikerna bakgrund, syfte, undersökningens utförande och resultat samt utvärdering.

Efter de fyra redovisningarna finns en källförteckning. Rapporten avslutas med administrativa uppgifter.

Topografi och fornlämningsmiljö

Fornlämning RAÄ 5 i Uppåkra socken är belägen på västra kanten av en markerad höjdrygg som sträcker sig några kilometer åt öster, fram till Gullåkra by och det stora våtmarksområdet. Höjdryggen utgör ett markant inslag i det flacka fulläkerslandskapet mellan Malmö och Lund.

Den historiskt kända bebyggelsen i Uppåkra är grupperad i två byar, Lilla Uppåkra i söder och Stora Uppåkra i norr. I Knut den Heliges gåvobrev till domkyrkan år 1085 nämns kungliga jordinnehav i två åtskilda bosättningar, ”södra Uppåkra” respektive ”det andra Uppåkra” (NecrL 4; DD 1 r 2 nr 49). Dessa anses vanligen representera Lilla respektive Stora Uppåkra. En uppdelning av en äldre, samlad järnåldersbebyggelse som var belägen mellan de båda historiskt kända bytomterna tycks således ha skett senast 1085.

Den nuvarande kyrkan uppfördes under 1860-talet, då den ersatte en kyrka från omkring 1200 på ungefär samma plats. Fyndet av en förmodat kristen grav med datering till 1000-talet som är stratigrafiskt äldre än 1200-talskyrkan indikerar att denna kan ha haft en träkyrka som föregångare (Anglert & Jansson 2001).

Kyrkan och kyrkogården var belägen ett stycke söder om den historiska bykärnan i Stora Uppåkra, inom ett av de områden där störst kulturlagertjocklek – omkring två meter – har uppmätts. Sydväst om kyrkan finns två bevarade gravhögar med trolig datering till bronsålder. Ytterligare några gravhögar har utplånats och en sen mellanneolitisk eller senneolitisk grav lokaliserades genom en prospektering av LBI 2010, och undersöktes 2011 (Söderberg & Piltz Williams 2012). I prospekteringen finns indikationer på ytterligare några gravar av liknande typ (Gabler 2011). Samtliga nämnda gravar ligger i anslutning till en väg vars föregångare anses vara av mycket hög ålder, den så kallade ”Bronsåldersvägen”. Vägens sträckning från Trelleborg till Lund har rekonstruerats (Eriksson 2001).

Den särställning som Uppåkra intar inom skånsk järnåldersarkeologi går tillbaka till en undersökning som utfördes 1934, av Bror-Magnus Vifot. Utöver att Vifot undersökte ett av de första järnåldershusen i Skåne, det ”brända huset”, så visade han att kulturlagren var ovanligt tjocka och fyndrika och att bosättningen hade en stor utbredning (Vifot 1936).

År 1996 initierades forskningsprojektet ”Samhällsstrukturen i Sydsvetige under järnåldern” inom vilket Uppåkra kom att ägnas särskild

uppmärksamhet. I samband med detta introducerades även skriftserien *Uppåkrastudier* (Larsson & Hårdh 1998). Sedan dess har Institutionen för arkeologi och antikens historia bedrivit årligen återkommande undersökningar. Under senare år har undersökningarna varit av begränsat omfång, och som regel har de fyllt en dubbel funktion, dels för forskning, dels för undervisning i fältarkeologi. Parallellt med grävningarna har flera prospekteringsmetoder introducerats och bedrivits i stor skala, såsom systematisk metalldetektering, geofysisk prospektering och borrhning i kulturlager.

Det samlade arkeologiska materialet från Uppåkra är omfattande och publiceringstakten har varit hög. Fram till dags dato (våren 2014) omfattar skriftserien *Uppåkrastudier* 12 volymer.

Resultaten visar på att järnåldersbebyggelsen i huvudsak har varit samlad inom ett cirka fyrtio hektar stort område på höjdplatån mellan Stora och Lilla Uppåkra. Bebyggelsen uppvisar en osedvanligt lång platskontinuitet, från 100-talet f. Kr. till 1000-talet e. Kr. Trots långvarig odling täcks större delen av bebyggelseområdet av kulturlager med en tjocklek som inom vissa områden uppgår till omkring två meter eller mer. Fyndmaterialet från bosättningen är synnerligen rikt och varierat och avspeglar ett mycket vidsträckt kontaktnät. Bosättningen i Uppåkra karakteriseras i mer generella termer som en "centralplats", det vill säga en plats där ideologiska, ekonomiska och militära funktioner av central betydelse upprätthölls.

De byggnader som har undersökts inom ramen för det arkeologiska projektet – det så kallade ceremonihuset (Larsson & Lenntorp 2004) och den anslutande sekvensen med stora hus (område A) som behandlas i denna rapport – är belägna inom bosättningens kärnområde.

Arbetshypotesen är att detta kärnområde representerar en storgård, eller snarare ett residens, tillhörigt det ledande skiktet. I denna miljö finns en rad komponenter som pekar på en nära koppling till sakrala/kultiska funktioner med starkt "offentlig" prägel. Bland fynden kan nämnas omfattande nedläggelser av vapen, en förekomst av kirurgiska instrument, stora mängder djurben (måltidsavfall), många vridkvarnar och ett stort antal prestigeföremål, exempelvis guldföremål och glasbägare. Likaså är byggnaderna av speciell art, och uppvisar dessutom i flera fall en extremt långvarig platskontinuitet. De stora husen har brandhärjats vid ett flertal tillfällen, men inte det närbelägna ceremonihuset (Larsson & Söderberg 2013). I ett mindre hus som också brandhärjades har skelettdelar efter flera innebrända dokumenterats (Larsson 2011).

Kring detta periodvis omstridda kärnområde har det funnits andra gårdar, sannolikt av varierande status. Högt specialiserat hantverk har påvisats i anslutning till såväl residens som andra gårdar på bosättningen (jfr exempelvis Lenntorp 2014).

Undersökningarna i Uppåkra har bidragit och bidrar i hög grad till att påverka och forma kunskapsläge och rådande uppfattningar om järnålderssamhället och dess utveckling. Bland de närmaste parallellerna till Uppåkra finns en handfull platser i Skandinavien som Gudme på Fyn, *Sorte Muld* på Bornholm, Helgö i Mälaren och Gamla Uppsala.

Metodik

Undersökningarna i Uppåkra utförs enligt kontextuell metodik som etablerades i anslutning till det större projekt som initierades år 2000. Lager, nedgrävningar, konstruktioner och vissa fyndkategorier mäts in med totalstation för att sedan registreras i Riksantikvarieämbetets digitala inmätningssystem, *Intrasis*. Utöver inmätningar består underlaget för registreringen av kontextblanketter, i vilka de arkeologiska objekten beskrivs. Matriser över de arkeologiska objekts relationer upprättas.

Lager undersöks i rutnät (i enlighet med Lunds kommuns koordinatnät) eller i form av fria grävnheter. Förfarandet anpassas till lagrens storlek och utbredning.

Manuell dokumentation i form av plan- och sektionsritningar utförs när så anses tillföra information till dokumentationen. Fotografering utförs med digitalkamera.

Själva grävningen sker genomgående med skärslev om det inte är klarlagt att de kontexter som grävs ut är recenta eller tomma på fynd och konstruktioner. I sådana fall används en kombination av skärslev och spade/skyffel. Utgrävt material vattensällas som regel.

Vid årets undersökning utfördes också avsökning med metalldetektor vid flera tillfällen. Denna innefattade ytor och kontexter såväl som dumphögar med uppgrävt och vattensällt material. Vid detektering gräver man inte genom intakta lager eller andra kontexter försävt det inte sker som en särskilt riktad insats som dokumenteras.

Studenterna vid samtliga kurser för dagböcker och skriver egna rapporter om de ytor/kontexter som de undersöker.

Område A

Bakgrund

Sedan 2001 har de arkeologiska utgrävningarna i Uppåkra fokuserat på det område som den aktuella sekvensen av stora hus är belägen inom. Hussekvensen är belägen omedelbart sydväst om ceremonihuset, som var kontinuerligt i bruk från 200-talet fram till 900-talet (Larsson & Lenntorp 2004; Larsson 2011). En stor mängd vapendetaljer, i synnerhet lansspetsar, har framkommit i anslutning till detta hus, framför allt i norr (Helgesson 2010). Likaså understryker stora mängder av djurben och förekomster av människoben att rituella aktiviteter i olika former har präglat miljön (Magnell 2011).

Sedan 2007 har intresset riktats mot de byggnader som varit belägna väster om ceremonihuset. Först undersöktes ett nord-sydligt orienterat hus som brann under 400-talet (hus 21). Fynd av skelettdelar efter innebrända människor väckte särskild uppmärksamhet (Larsson 2011).

Undersökningen av den nu aktuella sekvensen av hus inleddes 2008. Fram till 2011 hade tre hus identifierats (Lenntorp 2008, 2009; Piltz Williams 2011; Söderberg & Piltz Williams 2012; Larsson & Söderberg 2012).

De tre husen dateras preliminärt till vendel/vikingatid (hus 22), vendeltid (hus 23) och folkvandringstid/vendeltid (hus 24). Hus 22 och 23 är relativt sett dåligt bevarade. Med några undantag har främst nedgrävningar och fyllningslager kunnat föras till dessa hus. Däremot har flera lager, däribland ett välbevarat golvlager, kunnat föras till hus 24.

Vid utgrävningen av större stolphål tillhöriga främst de båda yngre husens inre takbärande konstruktioner har man konstaterat att de är nedgrävda genom kulturlager vars tjocklek överstiger en meter, och att det finns lergolv och andra lager i nedgrävningarnas kanter som relaterar till äldre hus, vilka ännu inte berörts. ¹⁴C-dateringar i bottenlagret indikerar att de äldsta aktiviteterna på platsen härrör från 100-talet f. Kr (¹⁴C-dateringar i Larsson 2014).

År 2010 grävdes två tvärschakt för att få mer information om äldre hus i sekvensen. Schakten grävdes till ett djup av cirka 0,25 meter, ned till en nivå där sammanhängande golvlager framkom (Piltz Williams 2011). Arbetshypotesen är att dessa lager utgör ett och samma golv i ett äldre hus (hus 25), vilket resultaten av 2011 års undersökning visar på (Söderberg & Piltz Williams 2012).

Under senare år har det blivit allt tydligare att hussekvensen har ett samband med det ovan omtalade ”brända huset” som Vifot undersökte 1934 på platsen för svinhuset väster om undersökningsytan. Tjocka raseringslager och brandlager visade att detta hus hade brunnit och med ledning av det rika fyndmaterialet daterades branden till 400-talet e. Kr. (Vifot 1936).

Syfte

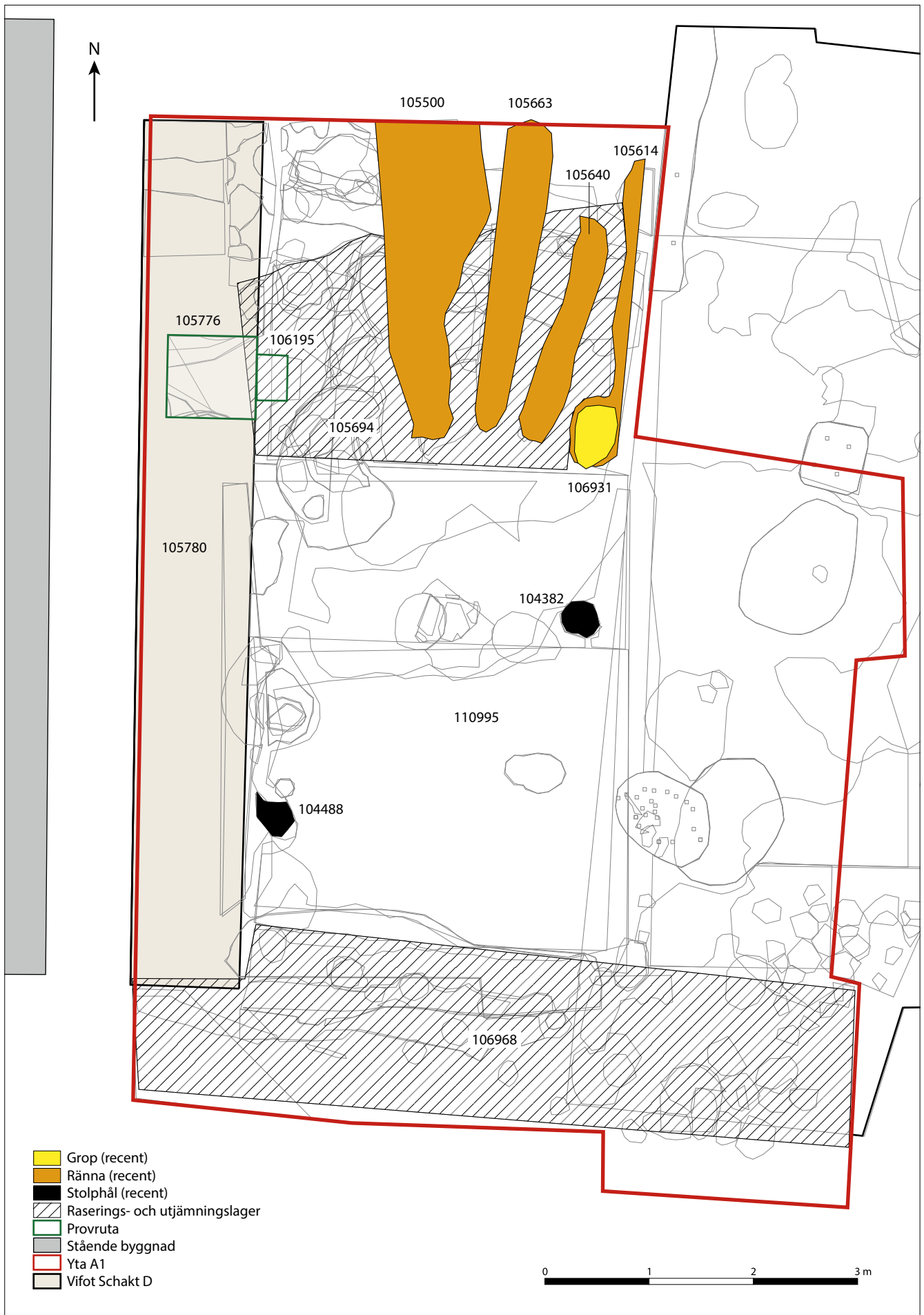
Målet för årets undersökning inom område A bestod dels i att avgränsa hussekvensen i öster, dels i att försöka relatera lagerföljden och husen till 1934 års undersökningsyta i väster (Vifot 1936) och därmed kunna börja utreda förutsättningarna för att knyta samman de båda undersökningarna.

Eftersom undersökningarna bedöms ha uppnått en komplexitet som ställer mycket stora krav på kontinuitet och resurser togs beslutet att i och med årets insatser temporärt avsluta undersökningen av hussekvensen och återställa ytan efter fältsäsongen.

Yta A1 – hussekvensens västra del

Utförande

Arbetet påbörjades inför kandidatkursen (7–11/5) med att 2011 års undersökningsyta vidgades mot norr, där en betongplatta togs bort. Ytan vidgades också något mot svinhuset i väster. Därigenom var det möjligt att knyta an till Bror Magnus Vifots undersökningsyta 1934, benämnd schakt D (Vifot 1936). Under 2011 års undersökning framkom en nedgrävning i den västra delen av undersökningsytan som bedömdes vara den östra utkanten av Vifots schakt D. Detta kunde nu bekräftas, varvid den del av schaktet som berördes mättes in (ID105780) och tömdes på recent fyllning ned till nivån cirka +32,70 m ö h, där orörda kulturlager vidtog (fig. 4).

Figur 4. Yta A1 vid svinbuset med schakt och objekt som nämns i texten markerade mot bakgrund av samtliga inmätningar. Skala 1:50.

Vifots nivåangivelser inom schakt D var relaterade till en nollpunkt på en neddriven påle, vilken anges motsvara befintlig markyta invid detta schakt. Nivåerna relaterades sedan till grundmuren i svinhuset, vars sockel motsvarade nivån +33 cm i förhållande till pålen (Vifot 1936:309, fotnot). Efter avvägning av grundmurens kant kan Vifots nollpunkt bestämmas till nivån +33,20 meter över havet.

Den inledningsvis nämnda betongplattan i norr visade sig vara gjuten över ett lager med sten och skrot som hade pressats ned i underliggande kulturlager. Under denna bråte framkom flera djupa rännen (ID105500, 105614, 105633, 105639) vilka skurit ner i ett raseringslager med lerklining och bränd lera som tunnade ut mot norr (ID105694). Vid upprensningen konstaterades att rännorna var fyllda med massor av samma karaktär (tegel, sten, metallskrot, glas) som fanns direkt under plattan. Rännorna tolkades som bil- eller traktorspår, vilka har fyllts ut i etapper. Några recenta stolphål och en grop med en i stort sett komplett griskulting (ID104382, 104488 respektive ID106931) fanns också. Sådana stolphål och gropar har framkommit tidigare i område A.

Vissa insatser gjordes också i den södra delen av hussekvensen där ett förmodat utjämningslager (ID106986) delades in i grävnheter som successivt grävdes ned till nästa nivå. Detta arbete fortsatte även under sommarkursen.

Under perioden mellan kandidatkursen och sommarkursen gjordes flera insatser. En 0,8×0,8 meter stor ruta grävdes i Vifots schakt, i syfte att ta prover för makrofossil- och 14C-analys samt studera lagerföljden i sin helhet, ned till steril morän (ID105776). Provtagningen gjordes av Mikael Larsson, i en liten ruta mot öster (ID106195). Samtliga lager mättes in och beskrevs i plan och sektion av Bengt Söderberg, Mikael Larsson och Birgitta Piltz Williams.

Parallellt med detta arbete undersöktes raserings- och utjämningslager under betongplattan. När sommarkursen påbörjades undersöktes kontexter som preliminärt kan hänföras till de vendel- och vikingatida husen nr 22 och 23.

Samtliga dessa insatser ägde rum inom en drygt 60 m² stor yta (ID110995). Denna yta omfattar delområden där riktade ingrepp gjordes, såsom Vifots schakt längst i väster och 2008 års undersökningsyta i öster. Lagergrävningen berörde primärt området mellan dessa båda ytor.

Sommarkursen avslutades med att ytan öster om Vifots schakt rensades, varvid en grupp studenter gjorde en fotodokumentation för bearbetning med 3D-programvara.

Undersökningsresultat

Kulturlagerföljden vid Vifots schakt

I syfte att undersöka och ta jordprover från lagerföljden som helhet grävdes anslutande delar av 2008 års undersökningsyta i öster fram. I detta område fanns ett par med stolphål efter den takbärande konstruktionen tillhörig de yngsta husen i sekvensen (hus 22 och 23). Denna metod, att åter gräva upp undersökta och återfyllda äldre stolphål med stort djup för att studera lagerföljden och ta prover i äldre lager tillämpades vid två tillfällen 2010

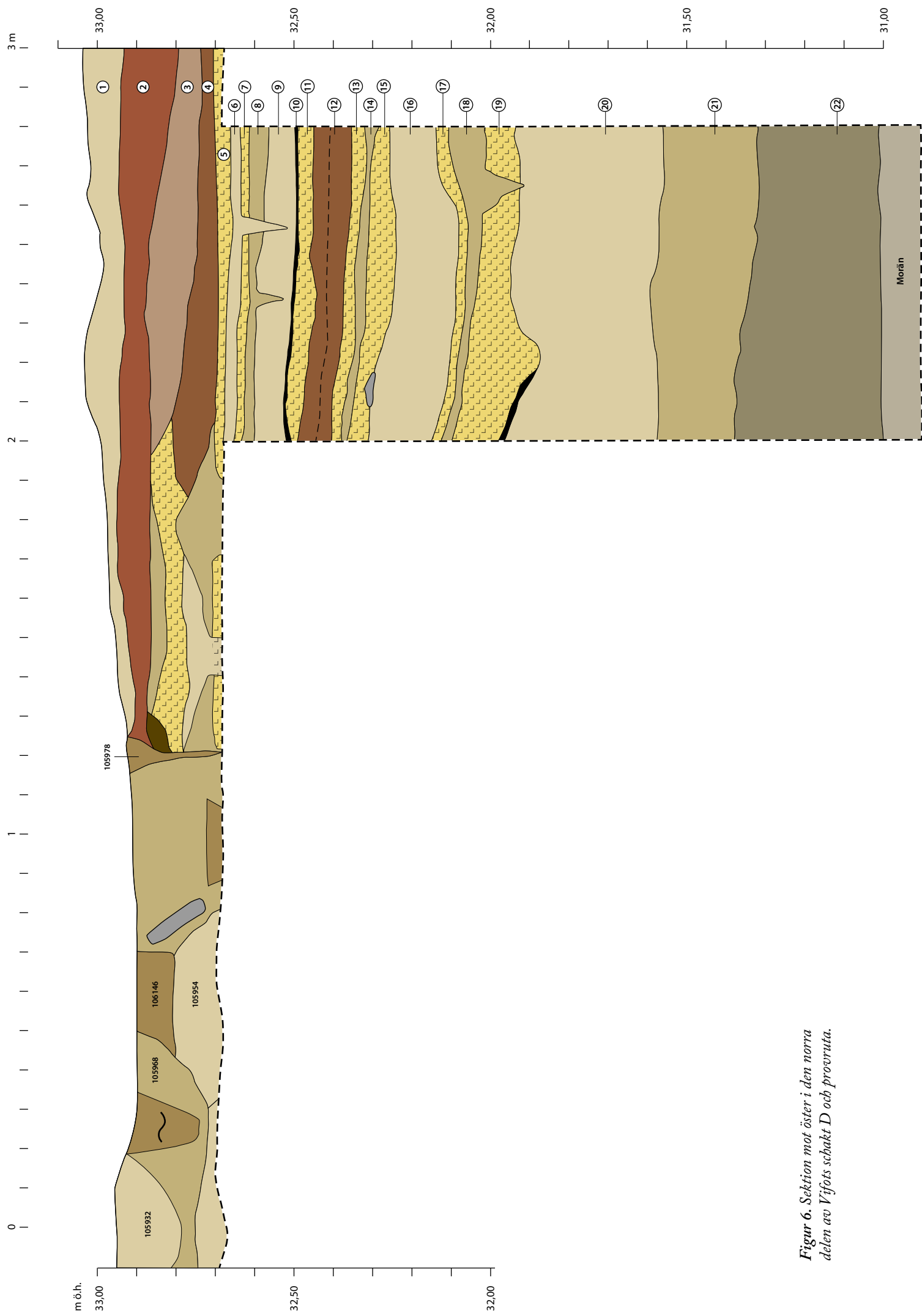
Figur 5. Den grävda provrutan i kanten av Vifots schakt D (ID105766). Foto (mot öster): Bengt Söderberg.

respektive 2011. Tillvägagångssättet innebär att ingrepp i kulturlagret minimeras (Söderberg & Piltz Williams 2012).

Upprensningen av de framgrävda stolphålen visade emellertid att metoden inte var relevant i just detta fall, eftersom stolphålen syntes vara nedgrävda i direkt anslutning till äldre nedgrävningar. Efter sondering beslöts istället att lagergräva en provruta (0,8×0,9 m) ned till steril morän (fig. 5). Denna ruta (ID105766) grävdes i Vifots gamla schakt. Efter utgrävningen av fyllningsmassorna kunde det konstateras att just denna del av Vifots schakt inte hade grävts särskilt djupt, endast 0,5 meter från befintlig markyta 1934 (se ovan). Provrutan placerades i kontakt med schaktväggen mot öster i syfte att fånga upp största möjliga lagerföljd.

Lagerföljden i rutan visade sig vara i det närmaste intakt. I den östra schaktväggen, där lagertjockleken uppgick till drygt två meter mättes 22 lager in (fig. 5). Därefter gjordes en ingrävning (ID106195) i den östra schaktväggen (0,4×0,4 meter) där själva provtagningen gjordes. Samtliga schaktväggar rensades upp och dokumenterades i profil (fig. 6).

På nivån cirka 33,0 m.ö.h fanns ett raseringslager med bränd lerklining (lager 2) under ett omrört raserings- och utjämningslager. Detta lager motsvarar det mäktiga brand- och raseringslager som Vifot dokumenterade (Vifot 1936). Lagret sträckte sig in över stora delar av den aktuella ytan, och har undersökts och tagits bort i omgångar. Det benämns lager 4 i en undersökning som utfördes 1997 (Helgesson 1997) och betecknas ID104500 och 104517 år 2011 (Söderberg & Piltz Williams 2012). De sista resterna av detta lager togs nu bort (fig. 4: ID105694).

Figur 6. Sektion mot öster i den norra delen av Viföts schakt D och provrutta.

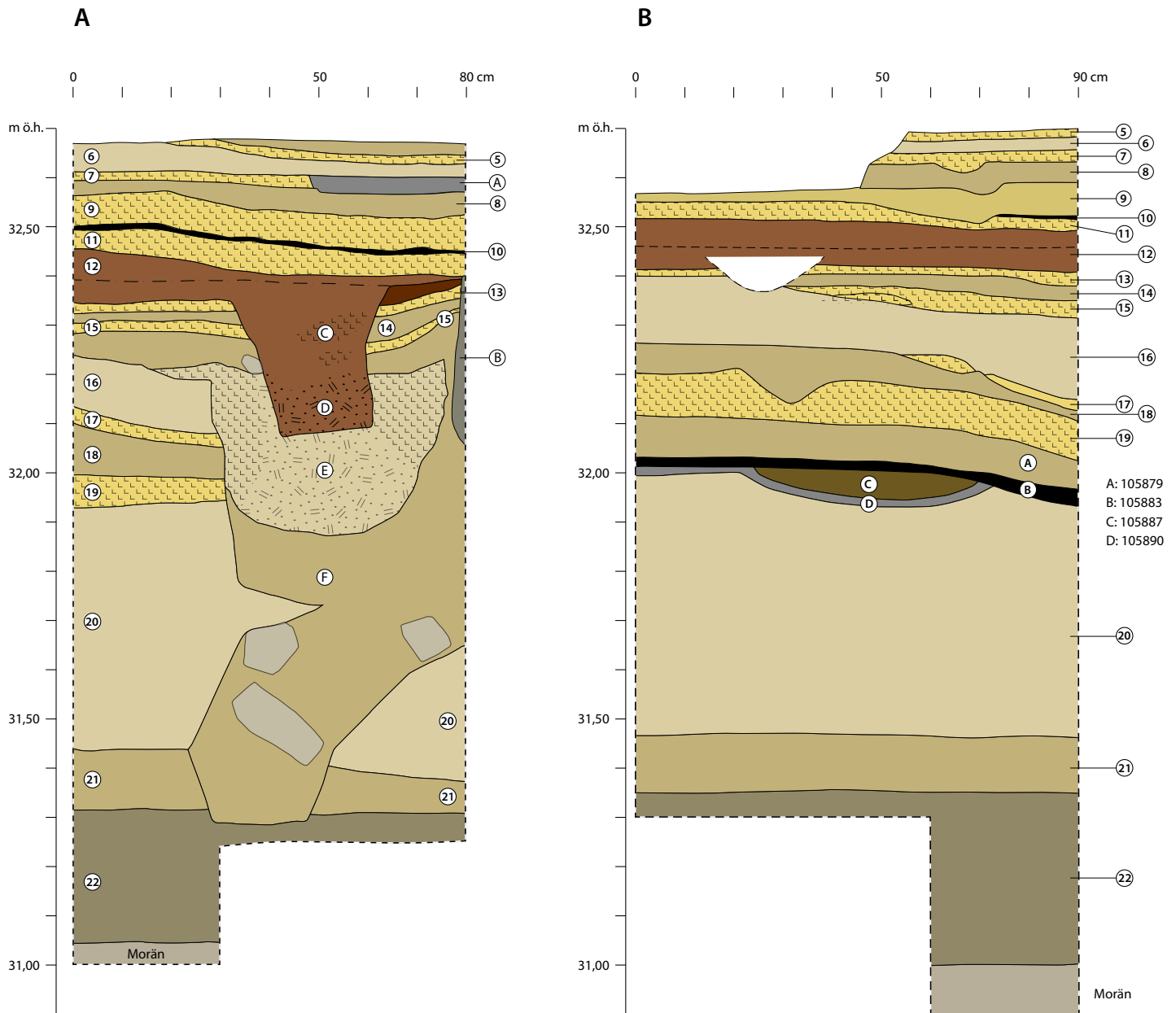
Det underliggande lager 3 innefattar i stora drag de lager som undersöktes under sommarkursen. I sektionen har det karaktären av ett mer renodlat lergolv i norr, men i övrigt kan det snarare beskrivas som ett omtrampat, kontinuerligt uppbyggt och lagat jordgolv. I vissa partier var det svårt, för att inte säga omöjligt, att på ett meningsfullt sätt särskilja från den undre horisonten i brand- och raseringslagret (se nedan).

Under detta lager och ned till en nivå cirka 32,0 m.ö.h. registrerades en sekvens bestående av sju lager med gul lera som med något varierande grad av sannolikhet representerar golvnivåer. Eventuellt kan några av dem utgöra lagningar av befintliga golv inom en begränsad del av huset. Lerlagren kunde följas i samtliga schaktväggar. Mellan dem fanns lager av annan karaktär, vilka tolkades som aktivitets-, brand- och raseringslager samt utjämningslager.

Rutans södra del tangerade en nedgrävning till ett stolphål med en serie fyllningslager (B–F i fig. 7A). Av nedgrävningsnivå, djup och de varierade fyllningslagren att döma, ingår detta stolphål i takbärande konstruktioner i de äldre, ännu outfieldade husen. I den lilla provtagningsrutan avtecknade sig ytterligare ett stolphål i öster. Även detta stolphål är av sådana dimensioner att det bör sättas i samband med en takbärande konstruktion. I det sistnämnda fallet var stolphålet nedgrävt från nivån cirka 32 m.ö.h., det vill säga i anslutning till de äldsta skikten med gul lera, och bör därmed ingått i de äldsta husen i sekvensen. Som vi ska se nedan finns det också stolphål i närområdet som har ingått i takbärande konstruktioner i de yngre husen 22 och 23. Med ett par meters differens tycks man således ha placerat den norra stolpen i ett takbärande stolp-par på ungefär samma plats i huset under den period som hussekvensen omspanner.

Bland övriga lager som fångades upp i sektion framkom en intressant konstruktion i den norra delen av provrutan som var svårtolkad i plan eftersom endast en mycket liten del kunde undersökas i plan. Undersökningen av den norra sektionen visar på att det bör röra sig om en ugn som är stratigrafiskt äldre än de äldsta golvlagren som dokumenterades i sektionen (fig. 7B). Fyra lager kan föras till ugnen i dess olika stadier; överst ett raseringslager (A) med bränd lera och lerklining efter en kupol, under detta ett sotlager (B), sedan ett lager med kompakt bränd lera (C) som kan tänkas motsvara ugnsplattan inne i ugnen och slutligen ett starkt humöst lager (D). Det senare lagret kan tolkas så, att växtdelar har packats som isolering mot markfukt (diskussion med Paul Eklöv Pettersson, Institutionen för Arkeologi och antikens historia).

Ugnen och de nämnda stolphålen var nedgrävda i ett tjockt lager (Lager 20–21 i sektionen) vilket bestod av sotig silt uppblandad med lerklumpar, träkol, bränd lera och med inslag av djurben. I lagret framkom också keramik av järnålderstyp, men tyvärr endast några anonyma bukskärvor. Överst i lagret – i själva övergången mot det äldsta skiktet med gul lera framkom två runda knack- eller malstenar. Stenarna var i själva verket täckta med lera på ovansidan som visar att de var exponerade när detta lager fördes på, och det är tänkbart att de ska ses som någon form av rituell nedläggelse i samband med uppförandet av det stratigrafiskt äldsta huset.

Figur 7. Den grävda provrutan: sektioner mot söder (A) och norr (B).

Lager 20 och 21 uppvisade vissa olikheter varav den mest påtagliga bestod i att det undre lagret i stort sett saknade inslag av lerklumpar, vilka var väl representerade i det övre lagret. Båda lagren tolkas som utfyllnad, det vill säga jordmassor som har förts på i syfte att utjämna marken inför uppförandet av det äldsta (?) huset i sekvensen. Sammantaget uppgick utfyllnadens tjocklek till cirka 0,7 meter, vilket kan antyda att det har funnits en svacka i just detta område. I den östra delen av hussekvensen har utfyllnadslager av liknande karaktär observerats under de tydligt byggnadsrelaterade lagren, men inte av denna omfattning.

En annan skillnad gentemot de tidigare "titthålen" i öster består i det omkring 0,3 meter tjocka lagret med svagt humös silt som fanns direkt på bottenmoränen och som får anses representera den äldsta markhorisonten. Ingen tydlig kulturpåverkan kunde spåras i detta lager vid undersökningstillfället, men makrofossilanalysen visade att lagret innehöll sädeskorn (muntli-

Figur 8. Översikt över hus 22 och 23. Den utgrävda delen av Vifots schakt är markerad med geotextil. Foto (från nordost): Bengt Söderberg.

gen Mikael Larsson). Just i skiljet till det överliggande utfyllnadslagret (21) framkom dessutom flera djurben.

Vid provtagning av de båda tidigare nämnda stolphålen i den östra delen av husen, och i ett litet schakt som grävdes av Vifot i detta område (Vifot 1936: schakt P i översiktsplan), framkom ingen fossil markhorisont. Istället kom man ner på härदार eller brandlager med eldpåverkad sten, sot och träkol som var belägna mellan fyllningslager och bottenmorän. Eftersom markhorisonten kunde påvisas direkt under det äldsta golvet tillhörigt ceremonihuset i öster (Larsson & Lenntorp 2004) är det tänkbart att markhorisonten förstörts på just dessa platser genom att man har anlagt härd- och kokgropar.

Undersökta lämningar i det vikingatida hus 22 och vendeltida hus 23

Undersökningen av ytan påbörjades och utfördes delvis parallellt med arbetet i djupschaktet. Den östra sektionen i Vifots schakt tjänade som en utgångspunkt vid tolkningen av lagerföljden (fig. 5). Större delen av det delvis omrörda raseringslagret under plattan togs bort, och norr om lagret framkom rännor och stolphål efter de norra väggarna tillhöriga hus 22 och 23 (fig. 5). I söder framkom likartade lämningar efter väggkonstruktioner och i detta vädersträck undersöktes dessutom ett ingångsparti med broläggning. Centralt i huset undersöktes sot- och aktivitetslager på ett jordgolv (jfr lager 3 i sektion fig. 6 ovan). Dessa var svåra att separera från överlagrande brand-, raserings- och utjämningslager. Dessa lager hänförs preliminärt till hus 23, liksom en härdanläggning i husets mitt (fig. 8).

Stolphål i den takbärande konstruktionen

Delvis i och i nära anslutning till Vifots schakt lokaliserades ett par med stolphål efter takbärande stolpar (fig. 9). De båda stolphålen innehöll fyllningslager och stenpackningar som indikerar minst två omgrävningar. Stolphålen grävdes ut till 50 % och dokumenterades i sektion (C107058 respektive C107060).

Stolphålen var i flera avseenden likartade. De var rundovala till formen, drygt en meter i diameter och cirka 0,80 meter djupa. Nedgrävningarna var skålformade med svagt välvd bottenprofil och fyllningarna komplexa med flera skiftande lager och packningar med stenblock.

I det norra stolphålet ingick en 0,39×0,37×0,25 meter stor underliggare till en vridkvarn i stenpackningen (ID107620: inmätt som konstruktion och återdeponerad i stolphålet). Vridkvarnar har framkommit vid tidigare undersökningar av hussekvensen, inte minst vid Vifots undersökning 1934 då ett större antal framkom med en koncentration i husets förmodade västra gavelparti (Vifot 1936).

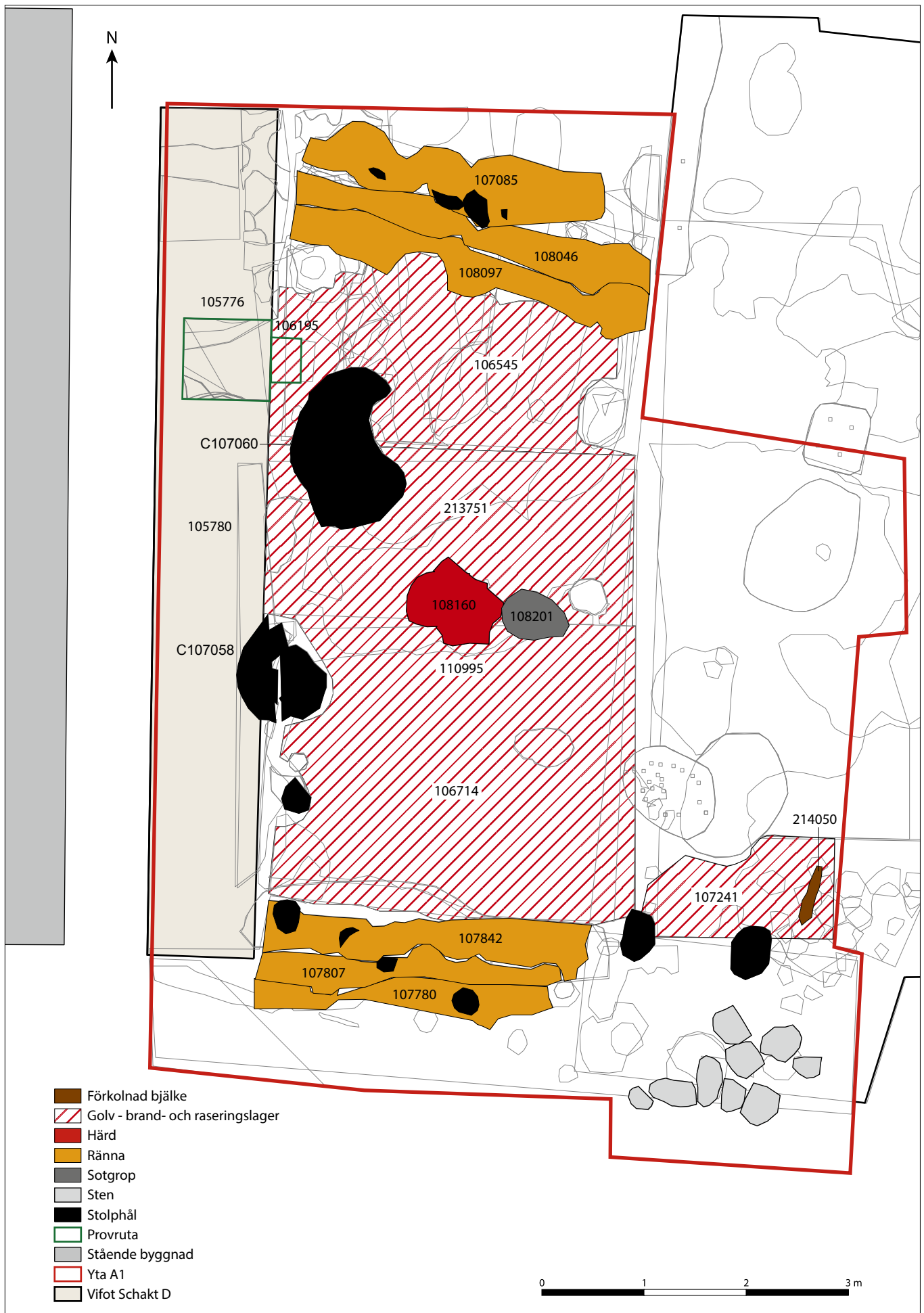
Ytligt i fyllningen till det södra stolphålet framkom två speljäser av ben/horn (Fnr 13425 och 13426). Rikligt med bränd lera och stycken med lerklining fanns i båda stolphålen, i synnerhet i de övre fyllningslagren.

Stolphålen relateras i första hand till det vikingatida hus 22 (övre fyllningslager ID107062 respektive ID105731, vilka omges av stenblock). Sannolikt hör de undre fyllningslagren (ID106974 respektive ID105719) också till detta hus, men ett samband med hus 23 kan inte uteslutas. De inre nedgrävningsgränserna skar tydligt genom raserings- och golvlager till hus 23, medan de yttre nedgrävningsgränserna var svåra att lokalisera i plan och mer exakt fastställa i relation till omgivande lager.

Räknat från stolphålens centrala delar uppgår avståndet mellan de båda stolphålen till cirka 2,5 meter. Lägena sluter mycket väl an till tidigare undersökta stolphål i de takbärande konstruktioner som förts till hus 22 och 23 och det nu undersökta paret är beläget cirka 4,5 meter från närmaste par i öster.

Härdanläggning

Öster om den takbärande konstruktionen och centralt i byggnaden fanns en härdanläggning som delvis tagits fram år 2011 (ID105314). Det visade sig att den var uppbyggd av tre lager med sten och lera. I det förmodat äldsta skedet utgjordes konstruktionen av en 0,4×0,3 meter stor flat och tämligen platt sten, vilken spruckit i bitar (ID108160). De övre skikten bestod av knytnävsstora, tätt satta eldpåverkade stenar. Stenpackningarna varierade något i storlek, från 0,6 x 0,45 meter i mellanskedet, till 0,5×0,4 meter i det yngsta skedet. Direkt öster om härdanläggningen fanns ett område där omväxlande hårdbränd orange och obränd brun lera förekom, vilket troligtvis hört till konstruktionen i dess olika faser. Direkt öster om området med lera fanns en flack grop med starkt sotig fyllning (ID108201). Fyllningen innehöll bland annat en liten blå glasskärva (F13417) och splitter av en pärla tillverkad i millefioriteknik (F13419).

Figur 9. Plan med undersökta kontexter som nämns i texten. Skala 1:50.

Väggar

I husets norra och södra delar undersöktes väggkonstruktioner i form av rännor och stolphål. De förstnämnda var mycket svåra att urskilja i plan, och föreföll vara omgrävda upprepade gånger. Stolphålen var delvis nedgrävda i rännorna både i norr och i söder, och avtecknade sig tydligt i de fall då fyllningen innehöll bränd lera och lerklining.

Längst i norr undersöktes en ränna (ID107987) med ett fyllningslager (ID107085). I fyndmaterialet från rännan fanns två keramikskärvor med parställda cirklar som dateras till vendeltid (F13814). Ytterligare två fyllningslager identifierades söder om denna ränna, vilka bedömdes vara äldre (ID108046, ID108097). De mättes in men undersöktes inte. De tre rännorna mättes också in i Vifots schakt, där de avtecknade sig mot schaktets bottennivå. Ser vi till sektionen (fig. 6) så framträder skiljet mellan golv och väggkonstruktion med önskvärd tydlighet. Här kan det vara lämpligt att förklara att ID-nummer i denna del av sektionen relaterar till fyllningslager i nedgrävningar i rännorna, inte själva rännorna. Dessa hade inte rensats fram vid den tidpunkt då sektionen ritades, och senare fanns det inte någon tid över att knyta an till sektionen.

Samtliga stolphål i den norra vägglinjen var i varierande grad söndergrävda, i några fall av recenta störningar men i flera fall sannolikt som en följd av att nya stolphål hade grävts för att ersätta dem. Några nedgrävningsskanter till dessa förmodat yngre stolphål kunde dock inte urskiljas.

Förhållandena i söder var bättre ur bevarandesynpunkt. Här observerades den norra delen av en trolig ränna fältsäsongen 2011, till vilken ett fyllningslager mättes in (ID104452). Detta fyllningslager visade sig bestå av tre rännor (ID107842, ID107807 och ID107780), som i norr. Schaktet vidgades något åt söder där rännorna framkom under utjämningslagret (ID106986).

Rännorna i söder var emellertid orienterade i tämligen rak öst-västlig riktning, och avviker således i detta avseende från rännorna i norr. Ser vi till den yngre stolphålsraden, så löper den diagonalt över rännorna, i riktning nordväst-sydost. Också i detta fall skiljer sig riktningen från stolphålsraden i norr. Olikheter kan förslagsvis hänga samman med läget i anslutning till ett ingångsparti.

Ingångsparti i söder

Vid undersökningen 2008, av den angränsande ytan i öster, dokumenterades stenlagda ytor i anslutning till väggpartierna i både norr och söder. Dessa tolkades som ingångspartier i hus 22 eller 23. Den södra ingången kunde nu bekräftas. Stolphål som markerade själva ingången framkom, liksom en stenlagd yta utanför huset. De nämnda stolphålen (ID107228, ID108232) var nedgrävda genom ett raseringslager (ID 107241) vilket tyder på att de, i likhet med broläggningen, sannolikt hör till hus 22 (fig.9). I raseringslagret under den inre broläggningen (den broläggning som undersöktes 2008) framkom ett cirka 0,5 meter långt förkolnat timmerstycke med en tapp i ena änden (ID214050). Timmerstycket mättes in som en fyndenhet och togs sedan upp som preparat. Broläggningen söder om och utanför huset framkom under utjämningslagret (ID106986).

Figur 10. Den södra ingången med stolphål, broläggning och äldre raseringslager. Foto (från norr): Bengt Söderberg.

Lager och fynd

Bland de lager som undersöktes dominerade brandlager (fig.9). Undersökningen av brandlagret påbörjades under 2011 ((ID213751, ID104661). Dessa lager undersöktes emellertid inte i sin helhet, och undersökningen fortsatte med relaterade brandlager (nya ID106545 under plattan i norr, ID106714 söder om plattan och delvis under tidigare undersökta ID104661). Vid ingångspartiet undersöktes det tidigare nämnda raseringslagret (107241) som väl snarast får ses som en lokal variant med mer rasering än brandlagret i väster (ID106714). Lagren behandlades något olika; en del grävdes som helhet, andra delar i grävnheter. Det var mycket svårt att separera brandlagret från överliggande rasering och underliggande golv. Sannolikt berördes även dessa kategorier i någon mån (fig. 11).

Flertalet föremålsfynd framkom i dessa lager. Samtliga jordmassor vattensällades, och ett tämligen omfattande fyndmaterial togs tillvara under 2011 och 2012. Bränd lerklining, djurben och keramikskärvor dominerade. Lagren innehöll också stora mängder förkolnade sädeskorn. En del hantverksrelaterade fynd förekom, såsom brynen, vävtyngder, sländrissor och avfall från ben- och hornhantverk samt mindre slaggstycken av olika slag. Enstaka avfallsprodukter fanns även i andra kontexter, exempelvis rännor och stolphål.

Upprepade avsökningar gjordes med metalldetektor. Signalerna för metaller, både järn och ädelmetall, var dock tämligen lätt räknade. Några få föremål togs fram i de lager som undersöktes. Förhållandevis få metallföremål fanns i de lager som undersöktes. Detekteringen indikerade att metaller också var tämligen sparsamt förekommande i lagren omedelbart under de som undersöktes.

Några fyndkategorier är av betydelse för dateringen av nämnda lager. Bland de fynd som tillvaratogs 2012 gäller det i synnerhet kammar och pärlor. Flera mer eller mindre fragmentariska stycken av sammansatta enkelkammar framkom, vilka i några fall uppvisar brandskador. Dessa stycken representerar tre, möjligen fyra kammar. Den bäst bevarade (Fnr 13433) är dekorerad med parallella linjer som följer kamskenans konturer med undantag för de smala kortsidorna. På linjerna och utmed den välvda ryggen följer en jämn och tät rad med enkla cirklar och mittpunkter. Kamskenans dekor och form är mycket likartad en kam som är funnen på Gotland och dateras till tidig vendeltid, ca 550–600 (Nerman 1969, Tafel 38 nr 404).

Av de övriga mindre fragmenten uppvisar en kamskena en dekor med samma enkla kombination av parallella linjer/cirkel med mittpunkt, där det senare dekorelementet dock är snedställt i förhållande till linjerna (Fnr 13418). I en variant är skenan dekorerad med tre parallella linjer och dubbla ringar med mittpunkter (F13429 och 13430). På ytterligare ett fragment finner vi inte mindre än sex parallella, fint inristade linjer (F13431). Sannolikt ligger respektive kammar nära varandra i tid, och sluter snarare an till vendeltidens dekorelement än föregående periods. Flertalet kamfragment framkom i den norra delen av ytan.

Till kategorin personlig utrustning hör också pärlorna. I materialet finns monokroma pärlor, polykroma pärlor, och mosaik- eller millefioripärlor (Fnr 13400, 13413, 13423 och 13424). Dessutom framkom en bronspärla (Fnr 13415). Med undantag för en cylinderformad pärla med sju facetter var Millefioripärlorna klotformade. Samtliga fyra pärlor var tillverkade av likartat material och dekor. Mosaiken utgör centrerade band mot en i övrigt rödbrun glasmassa. Goda paralleller finns från Bornholm och gravfältet Nørre Sandegård Vest, från gravar som dateras till perioden cirka 650 – 750 e Kr (Jørgensen & Nørgaard Jørgensen 1997: plansch 27 grav V4 rad 1 pärla 3, rad 2 pärla 2 samt plansch 29 grav 16 rad 1 pärla 1). De fyra Millefioripärlorna framkom i husets södra del och strax utanför, vid broläggningen. Splitter efter ytterligare en pärla fanns, som nämnts ovan, i sotgropen vid härdanläggningen. Ser vi till övriga pärlor så är det högst troligt att även dessa ska dateras till vendeltid.

Sammantaget sluter fyndmaterialet från 2012 väl an till de fynd som tillvaratogs 2011 i samma lager. Det faktum att fyndmaterialet tämligen entydigt visar på en datering av lagret till tiden omkring år 600 är av intresse sett i relation till omgivande delar av hussekvensen. I öster dateras de äldsta bevarade sammanhängande lagren tillhöriga hus 24 till 500-talet (Lennertorp 2008, 2009; Piltz-Williams 2010; Söderberg & Piltz Williams 2012). Det framgår också med all önskvärd tydlighet av topografin att ytan invid svinhuset inte varit föremål för odling i samma utsträckning som ytorna i

Figur 11. Avslutande upprensning av yta A1. I förgrunden syns de båda snittade stolphålen och i centrum den spruckna stenflisan som låg underst i härdanläggningen. Golvlagret var uppbyggt med jord, lera och sand som varvades med sotbemängda aktivitets- och brandlager. Undersökningen avslutades på denna nivå. Foto(mot öster): Bengt Söderberg.

öster. Anmärkningsvärd är då skillnaden i jämförelse med Vifots datering av det brända huset till tiden kring år 400. Undersökningsresultaten visar att denna datering helt enkelt inte kan vara korrekt, vilket jämförelser med nivåerna för de lager som tillhör det väldaterade hus 24 också visar. Nivåmässigt motsvarar golvnivån i hus 24 lager 5 eller 7 i sektionen som dokumenterades i Vifots schakt (fig. 6).

Yta A2 – hussekvansens östra del

Undersökningens utförande

Undersökningen påbörjades under hösten, av studenterna i masterskursen. Den befintliga undersökningsytan utökades några meter mot öster så att insatserna ägde rum inom en undersökningsyta (ID111008) som var 60 m² stor. Den utvidgade ytan hade dock varit avtäckt tidigare, i samband med undersökningarna av ceremonihuset och omgivande ytor 2001–2004. Det tog längre tid än förväntat att finna skiljet mellan tidigare schaktad och orörd nivå, bland annat som en följd av att vattensällade massor med mycket lera låg direkt på den gamla bottennivån.

När dessa tagits bort arbetade två grupper med det primära undersökningsobjektet som utgjordes av gavelpartiet i hus 22, medan en grupp undersökte ett skärvstenslager (ID109367). Undersökningen av sistnämnda

lager påbörjades under 2011 (ID104965). Återstoden delades in i grävnheter och i stort sett undersöktes hela lagret inom ytan.

Undersökningen av gavelpartiet visade sig däremot vara svår att genomföra inom ramen för en seminariegrävning. Utvidgningen av huset innebar att gavelpartiet uppfördes på en gårdsplan med lager som innehöll mycket stora mängder djurben. Ambitionen var att försöka finna nedgrävningar och fyllningslager utan att göra alltför stora ingrepp i detta lager, vilket hade medfört ett omfattande arbete med rengöring, registrering, konservering och logistik. Det var emellertid svårt att urskilja sådana kontexter och den troligaste orsaken till detta är att nedgrävningarna i gavelpartiet i hög grad hade återfyllts med materialet från gårdsplanen. Rensningsarbetet blev därmed omfattande.

Ett antal kontexter kunde slutligen rensas fram i lägen som stämmer med tidigare års undersökningsresultat och som preliminärt bedöms som rännor och stolphål i en gavelkonstruktion. Endast någon enstaka kontext norr om gavelpartiet kunde undersökas. Efter tolkning och inmätning fanns det inte tid kvar för undersökning av dessa kontexter.

Undersökningen avslutades liksom inom område A1 i väster med en upprepning av den undersökta ytan. Därefter utförde studenter under ledning av Nicolò Dell'Unto en fotografering av ytan för vidare bearbetning med 3D-programvara.

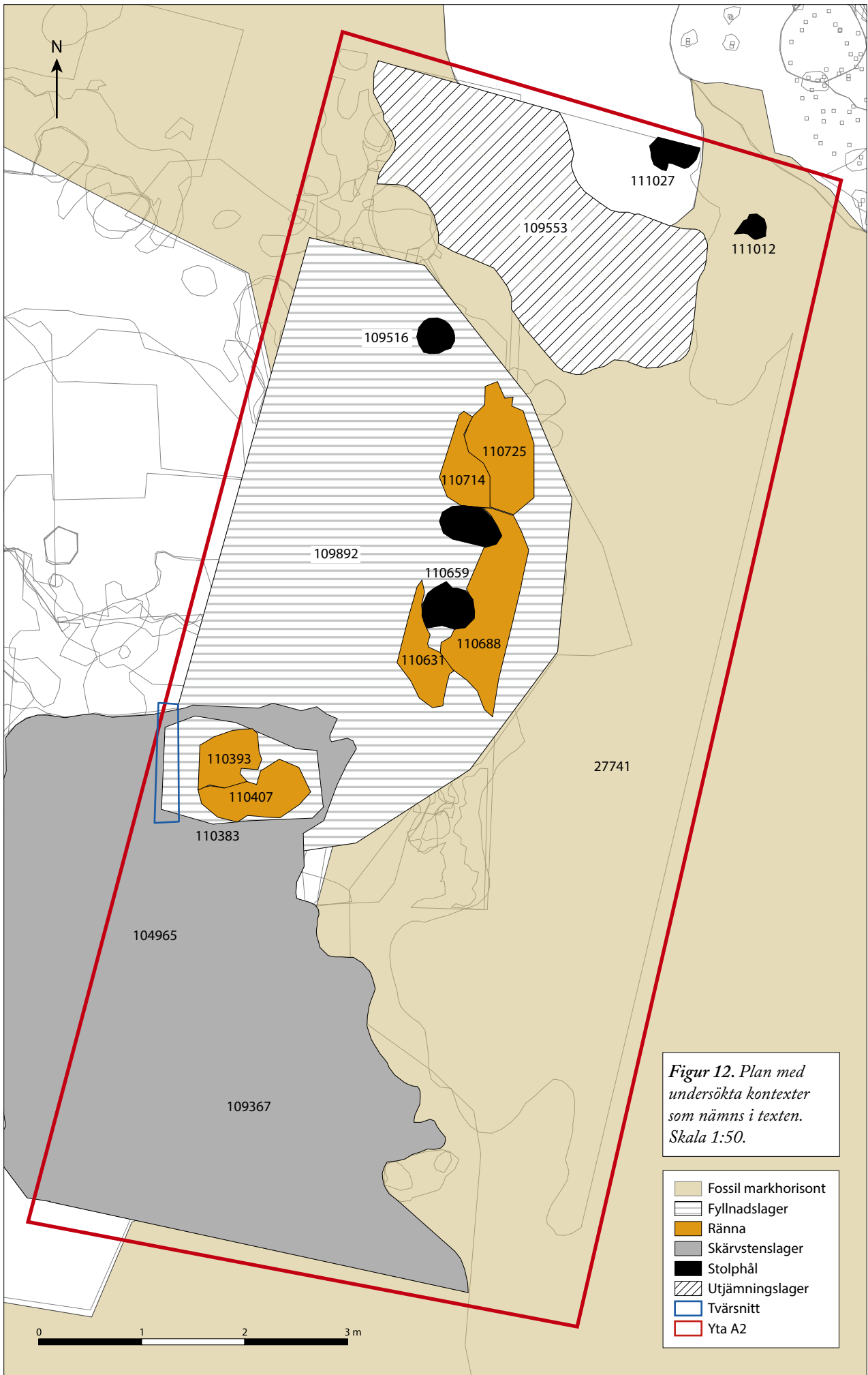
Undersökningsresultat

Gavelpartiet i hus 22

Under 2010 kunde man visa på att det yngsta huset i sekvensen (hus 22; Piltz Williams 2011) innebar en utvidgning mot öster jämfört med föregående hus (hus 21). År 2011 undersöktes en övre nivå av en stenläggning som varit uppbyggd i flera skikt och som förefaller ha upptagit mer eller mindre hela golvytan i vad som tolkats vara utbyggnaden, det östra gavelrummet (Söderberg & Piltz-Williams 2012). Under 2011 identifierades också stolphål och en ränna som eventuellt kan ha avgränsat gavelrummet mot öster. Ytterligare en ränna i söder föreföll emellertid kunna sträcka sig något längre i östlig riktning. Detta tolkades så, att gaveln i hus 22 varit föremål för ombyggnad (hus 22a och b; Söderberg & Piltz-Williams 2012).

År 2011 grävdes ett tvärsnitt (ID101730) i syfte att fånga upp sagda ränna, vilket utvidgades något. Under ett brandlager framträdde ett fyllnadslager (110383) som kunde följas ned till en nivå där rännans konturer ((ID110393 och 110407) framträdde mot underliggande lager.

Relationen mellan hus 22 och den omgivande fossila markhorisonten i öster, det så kallade "gårdsplanslagret" (ID27741) som upptar tämligen stora ytor runt ceremonihuset, var otydlig. Ett nytt lager definierades (ID109892) vilket uppvisade stora likheter med nämnda gårdsplanslager, inte minst vad beträffar sammansättningen, med stora mängder av djurben. Det gav emellertid ett omrört intryck, som om material från gårdsplanslagret hade återdeponerats på platsen. Det nyskapade fyllnadslagret delades in i grävnheter som undersöktes i något varierande grad.

Figur 13. Tvärsnitt (ID 101730) genom väggränna i söder, nära övergången till gavelpartiet. Foto (mot väster): Bengt Söderberg.

Vid borttagningen av lagret framkom en rad föremål och tämligen stora mängder djurben. Bland föremålen kan nämnas en fragmentarisk nyckel av brons (ID214642) och en armborstfibula (ID214854; Fnr 14235) varav den senare dateras till 300- eller 400-talet. Nyckeln, som framkom vid rensning omedelbart öster om gaveln, är 87 mm lång och enkelt utformad, med en stam som är centralt applicerad på ett ax. Originalytan under korrosionen var inte bevarad men vid konserveringen gick det ändå att påvisa två parallella rader med tätt ställda punkter som har prytt stammen (fig. 13). Det är oklart om det har funnits ett grepp på stammen, och axet är delvis fragmentariskt. Två korta tappar (varav en lossnade vid utgrävningstillfället) har varit symmetriskt monterade på ömse sidor av stammen och i samma riktning som denna. En nyckel av samma typ men bättre bevarad och i ett mer exklusivt utförande tillvaratogs vid undersökningen av svinhuset 1934 (Vifot 1936).

När mellan 0,05 och 0,1 meter av lagret tagits bort ändrade det karaktär och vad som bedömdes vara ett stråk med heterogena fyllnadslager i stolphål och rännor avtecknade sig centralt i gaveln. Dessa mättes in allteftersom de framkom, men tiden medgav inte undersökning. På fig. 13 har endast de mest distinkta, enskilda objekten i gaveln markerats, såsom ett par förmodade stolphål (ID110659, 110677) och rännor med utjämnings- och fyllningslager som omger dessa (ID110631, 110688, 110714, 110725).

Slutligen dokumenterades några objekt i området mellan gavelpartiet och ceremonihusets sydvästra hörn i NO. I ett utjämningslager (ID109553) som framträdde direkt under de omrörda massorna framkom sparsamt med keramikskärvor, djurben och en skärva av blått glas, troligen en kantbit (ID214739 Fnr 14134).

Några stolphål undersöktes, varav ett (ID109516) kan ha ingått i det nordöstra gavelpartiet. I fyllningen framkom en liten rund blå glasbit som varit infattad i ett spänne eller liknande (ID214939 Fnr 14318).

Figur 14. Nyckeln från området vid husets östra gavel efter konservering. Lägg märke till dekoren på skaftet. Foto: Lovisa Dal, LUHM.

Slutligen ska nämnas två förmodade små stolphål (ID111012, 111027) som inte undersöktes men som sluter an till en rad av tidigare dokumenterade mindre stolphål som följer utmed den södra väggen tillhörig ceremonihuset.

Skärvestenslagret

Undersökningen av skärvestenslagret med ID109367, påbörjades år 2011, då det benämndes ID104965 (Söderberg & Piltz Williams 2012). Lagret bestod av svart, sotig silt med träkol och ett dominerande innehåll av skärvesten. Vid undersökningen år 2011 uppskattades lagret täcka en cirka 3×5 meter stor yta inom schaktet och att det fortsatte utanför schaktet, mot söder och öster. En grävnhets undersöktes längst i söder. Här visade sig lagret vara närmare 0,3 meter djupt. I övrigt tunnades det ut påtagligt mot väster och norr. I grävnheten framkom främst keramik och en stor mängd förkolnade sädeskorn. Vid avsökning av lagret med metalldetektor framkom ett senvikingatida beslag med en Völundframställning och en kniv som erinrar om en skalpell (aa). Dessa båda föremål fanns i lagrets undre del och i dess norra utkant, nära hussekvansen.

Vid årets undersökning avgränsades skärvestenslagret mot norr, och omfattningen begränsades något mot norr och väster. Lagret fortsätter utanför den undersökta ytan i söder. Störst djup uppmättes i den tidigare nämnda grävnheten, vilket kan tyda på en större koncentration i söder.

Inom den nu undersökta ytan varierade lagrets tjocklek omkring 0,05–0,20 meter. Ett tämligen varierat fyndmaterial togs tillvara. Förutom djurben, förkolnade sädeskorn, keramikskärvor och en sländtrissa, framkom flera pärlor. En röd, ringformad pärla (ID214882 Fnr 14263), en ringformad blå

pärlla (ID214879, Fnr 14260) och en klotformad vit pärla med röd våglinje (ID214694, Fnr 14091) ska sannolikt dateras till vikingatiden.

Sju glasskärvor från bågare och möjligen också en flaska eller skål, visar att även äldre föremål finns i lagret. En större skärva av en Snartemobägare dateras till folkvandringstid (ID214683 Fnr 14080). En skärva av reticellaglas (ID214867 Fnr 14248) och snabelbägare (ID214529 Fnr 13928 samt ID 214871 Fnr 14252) dateras till vendeltid. En sällsam, vacker rödviolett skärva med geometrisk dekor av guldfolie (ID 214870 Fnr 14251) dateras preliminärt till sen vendeltid/tidig vikingatid (muntl. Ulf Näsman).

Fyndsammanställningen låter antyda att lagret har bildats över en längre tid, medan dess homogena karaktär talar mot detta. En möjlig tolkning är att man deponerat material från exempelvis härdar i den närbelägna hallen i detta område. Ett alternativ är att lagret ska sättas i samband med matberedning. Denna fråga kan knappast lösas förrän lagret har undersökts i sin helhet, och materialet har analyserats mer i detalj. Ackumulationer av skärvsten finns också i direkt anslutning till det så kallade kulhuset i norr.

Tiden medgav inte upprensning och inmätning av de kontexter som framkom under skärvstenslagret. Intrycket var att denna nivå var påtagligt heterogen. Ojämnheter i ytan i kombination med inslag av gul lera och en förekomst av tämligen stora stenar som inte var eldpåverkade indikerar att någon form av byggnad eller konstruktion har funnits på platsen innan skärvstenslagret deponerades. Det förefaller troligt att skärvstenslagret har lagts ut på platsen som ett utjämningslager. Möjligen har det då tagits från ett ”upplag” i närheten.

Återställning av område A

Särskilt vikt lades vid återställning av de undersökta ytorna. Arbetet inleddes i juli inom område A1 och i oktober inom område A2. Det utfördes på samma sätt som 2011 (Söderberg & Piltz Williams 2012). Kontexter i form av nedgrävningar fordrades med geotextil varefter de fylldes separat med sållad jord och sten. Därefter lades geotextil ut över hela ytan. Stenar och jordmassor lades manuellt på geotextilen.

Efter fältsäsongen demonterades tältet varefter område A återställdes i sin helhet, med hjälp av grävmaskin. Schaktet fylldes först med jordmassor varefter dessa packades.

Utvärdering

I stora drag uppfylldes målsättningarna med årets fältarbete på ett tillfredsställande sätt. Ur forskningssynpunkt innebär det att hussekvensen kan sättas i relation till tidigare undersökningar i närområdet, av svinhus i väster såväl som ceremonihus i öster (Vifot 1936 samt Larsson & Lenntorp 2004; Larsson 2011). I stora drag känner vi till och kan karakterisera de yngre husen, hus 22–24 från 500-talet fram till 900-talet (fig. 15). En viss kunskap har dessutom upparbetats om äldre, underliggande byggnader (hus 25 m fl.) och markbruk över tid, främst genom Vifots undersökning och den nu

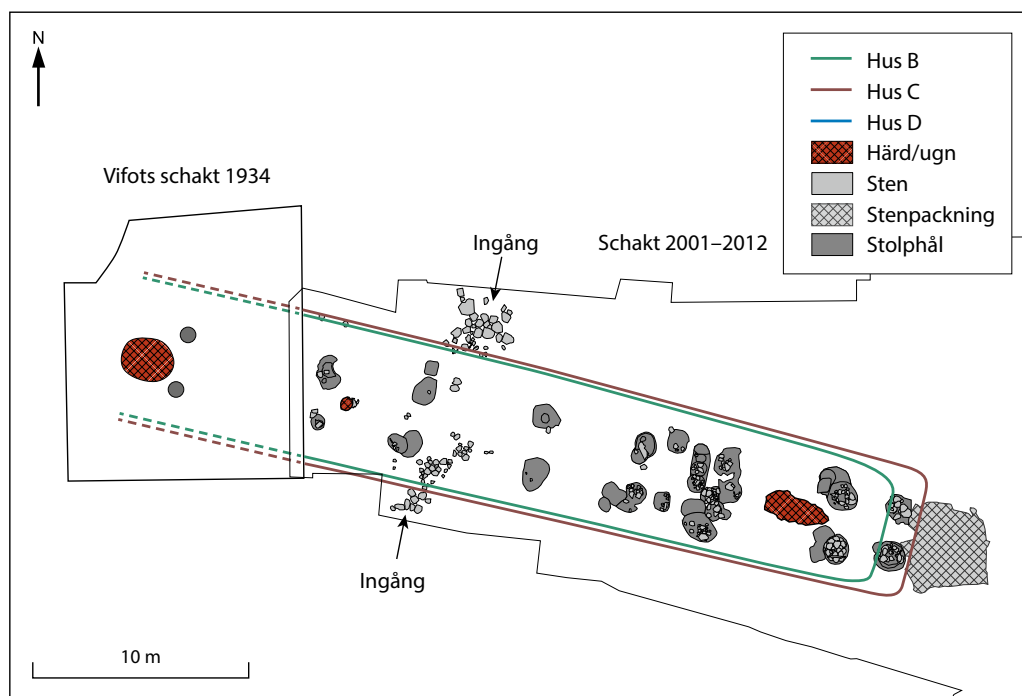

Fig. 15. Preliminär tolkning av hus 22-24. Efter Larsson & Söderberg 2012. Bildframställning av Henrik Pihl, RAÄ.

grävda provrutan men också genom de titthål som grävdes i anslutning till stolphål i den östra delen av sekvensen. Denna kunskap kan systematiseras och fördjupas ytterligare när analysresultat föreligger (se nedan).

Det kan konstateras att de yngre husen i sekvensen fortsätter in under svinhuset i väster. Resultaten som erhöles kan också ligga till grund för en ny datering av Vifots brända hus. Fyndmaterial och nivåer visar på att detta hus brändes tidigast under 500-talets andra hälft. Sannolikt är Vifots brända hus lika med hus 24, vilket dock återstår att säkert fastställa i en fördjupad analys. Vissa frågor återstår att bearbeta, exempelvis att golvlagret i husets nu undersökta västra del tycks skilja sig högst betydligt gentemot förhållandena i husets östra del. Detta skulle kunna förklaras med att husets västra del bestod av köks- och ekonomifunktioner medan den östra delen var förknippad med representativa funktioner (Larsson & Söderberg 2013).

En fråga som aktualiseras är om det brända husets gavel verkligen motsvaras av den stenansamling som framkom i den västra delen av schakt D, vilket Vifot ansåg (Vifot 1936). Idag ligger det närmare till hands att tänka sig att stenansamlingen i själva verket är ytterligare en brolagd yta i stil med den som togs fram under 2008 och 2012. Detta kan emellertid endast en arkeologisk undersökning i området mellan svinhus och ladugård belysa.

Det yngsta huset (hus 22b) kunde slutligen avgränsas mot öster. Successiva utvidgningar i samband med att nya generationer av hus uppfördes innebar att husets östra gavel i det vikingatida skedet i stort sett kom att ligga i linje med ceremonihusets västra gavel. Vid denna tid har det funnits en cirka två meter bred passage mellan de båda byggnaderna, i riktning NNV-SSO. Eftersom tiden inte medgav undersökning av de förmodade

rännor och stolphål som bedömdes markera den östra gaveln får gavelns utformning ses som hypotetisk.

Metodiskt visade 2011 och 2012 års undersökningar med all önskvärd tydlighet att det uppstår en rad problem när ytor som tidigare undersökts ned till en viss nivå ska tas fram igen. Det kan vara tidsödande att finna rätt nivå och vissa skador uppstår oundvikligen på den underliggande ytan. Vid en kontextuell grävning där nedgrävningar tömts kan nivåerna variera stort, vilket försvårar ytterligare. Det arbete som nu ha inletts med att markera och skydda intakta kulturlager med geotextil bör därför utföras som standard vid fortsatta undersökningar inom det område som stiftelsen idag förfogar över.

Provtagningen genererade ett omfattande analysmaterial avseende makrofossil och ^{14}C , vilket ska publiceras under 2014 och 2015 inom ramen för Mikael Larssons doktorandarbete. Hussekvensen har beskrivits mer övergripande i två artiklar, varav en kan beskrivas som populärvetenskaplig (Larsson & Söderberg 2012) medan den andra riktades mot forskarsamhället (Larsson & Söderberg 2013).

Område B

Bakgrund

Vid den geofysiska prospektering som utfördes av LBI åren 2010 och 2011 resulterade magnetometerundersökningen i en bild av ett distinkt, fyrkantigt cirka 30 x 30 meter stort område bestående av tämligen jämt spridda anomalier med likartade former. Med georadar erhöles en delvis annan bild. Den nedre, sydöstra delen av området framträdde tydligt avgränsad, men inte den övre, nordvästra delen.

Det öst-västligt orienterade området var beläget cirka 50 meter söder om hussekvensen (område A). Det är inte avgränsat mot väster, eftersom prospekteringen inte innefattar prästlöneboställets trädgård (Gabler 2011: tafel 16). Anomalierna är i många fall avlånga, cirka 1–2×2–3 meter stora, och ett antal av dem gav utslag för magnetiskt innehåll. Anomalierna kunde följaktligen utgöras både av gropar och av ugnar eller liknande. Mot bakgrund av en provundersökning i området som utfördes 1997 (Lindell 1998; 2001) där en stor mängd avfallsmaterial efter ben- och hornhantverk framkom, har man bland annat föreslagit en funktion som verkstadsområde (Gabler 2011:63).

Syfte

Syftet med undersökningen bestod dels i att karakterisera områdets funktion och utnyttjandet över tid, dels i att fortsätta det arbete som inleddes 2011, vilket består i att följa upp de geofysiska prospekteringsresultaten med riktade arkeologiska insatser för att studera vad olika slags anomalier representerar (Söderberg & Piltz Williams 2012).

Figur 16. Schakt B tas i anspråk och utvidgas mot öster av studenter i kandidatkursen. Foto (mot sydväst): Bengt Söderberg.

Undersökningens utförande

Undersökningen inleddes i juni då ett 4×4 meter stort schakt sattes ut och torvades av. Parallellt med detta arbete avsöktes ytan och närområdet med metalldetektor. Schaktet placerades så, att det skulle vara möjligt att komma i kontakt med flera anomalier. När en kontroll så småningom gjordes för att ta reda på läget i förhållande till det tidigare undersökta schakt 5 (Lindell 1998) visade det sig att detta schakt grävts endast någon meter nordväst om det aktuella schaktet.

I slutet av juni inleddes en matjordsarkeologisk undersökning, som utfördes med hjälp av en grupp studenter från *University of Florida* under ledning av prof. Florin Curta. Schaktet delades in i fyra 2×2 meter stora grävnheter. Matjorden från dessa undersöktes systematiskt genom olika metoder. Enheten i nordväst torrsällades, enheten i sydost vattensällades och de båda enheterna i öster undersöktes på hackbord. Därefter inleddes undersökningen av det övre skiktet med kontexter, varefter undersökningen bröts för semester.

Undersökningen i schakt B togs åter upp i september, i form av seminariegrävningar inom ramen för kandidatkursen och masterskursen (fig. 16). Adam Bolander var ansvarig grävledare för kandidatkursen och Birgitta Piltz Williams för masterskursen. Inför kandidatkursen utökades schaktet en meter i östlig riktning, så att det totalt omfattade 20 m². Den nya raden med 1×1 meter stora rutor blev också föremål för matjordsarkeologisk undersökning, på hackbord.

Schakt B dokumenterades i plan och sektion, och matris upprättades fortlöpande. Prover för makrofossilanalys togs av doktorand Mikael Larsson.

Med några mindre undantag undersöktes schaktet i sin helhet. Undantagen utgjordes av en 1×1 meter stor ruta i det nordöstra hörnet, där endast matjorden undersöktes. Dessutom undersöktes endast en kvadratmeter av den äldsta markhorisonten som överlagrade moränen. Efter undersökningen återfylldes schaktet utan geotextil.

Undersökningsresultat

Olika slags härdanläggningar utgjorde den dominerande anläggningstypen i schakt B. Därutöver dokumenterades delar av en yta som hårdgjorts med skärvig sten, gropar med fyllningslager, ett förmodat grophus med aktivitetslager, hård och raserings- och/eller utjämningslager, enstaka stolphål, samt ett ackumulerat aktivitetslager och ett omfattande utjämningslager.

Lämningarna kan delas in i två stratigrafiska huvudskeden – skede 1 och 2 – som separeras av ett upp till 0,45 meter tjockt utjämningslager bestående av svagt humusblandad silt. Detta lager täckte hela schaktet (ID108909). Skede 2 delas in i två faser, där fas B med ett undantag består av kontexter som var fragmentariskt bevarade. Undantaget utgjordes av en avfallsgrop (ID214604) med ett omfattande fyndmaterial (fig. 17).

Fyndmaterial och 14C-dateringar visar på att ytan togs i bruk vid tiden kring Kr. f., medan de yngsta kontexterna som bevarats dateras till cirka 300-talet e. Kr. Totalt spänner aktiviteterna således över en period som omfattar cirka 400 år.

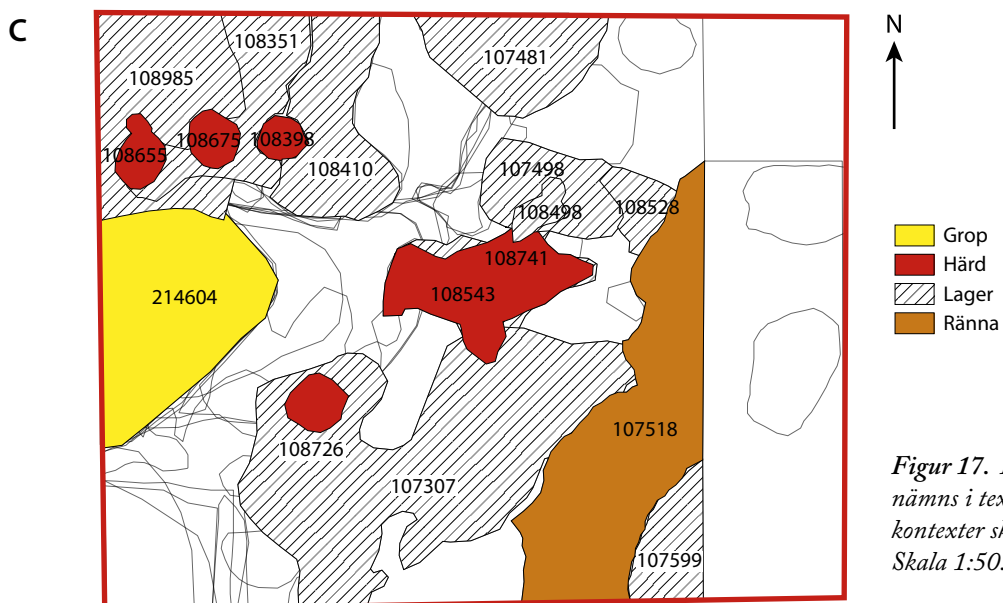
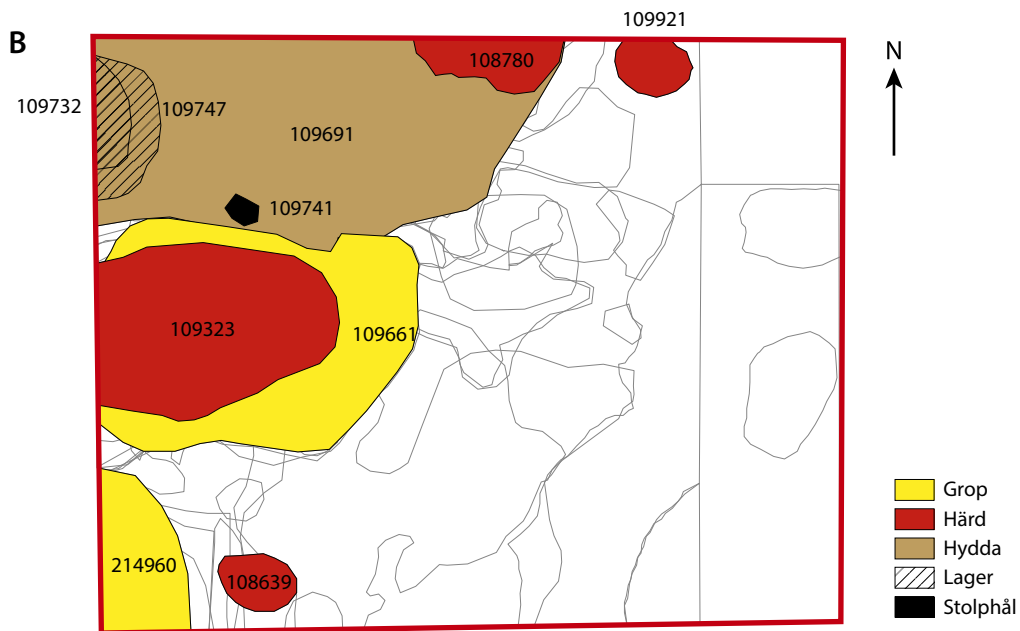
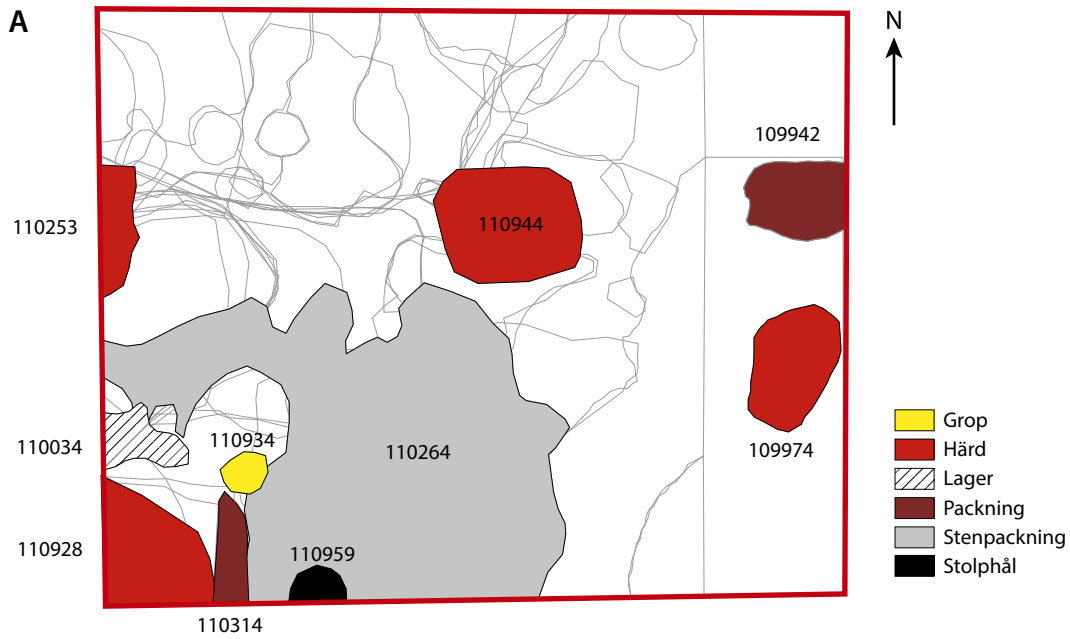
Angivna dateringar vilar på bedömningar av ett begränsat antal keramikskärvor och får anses vara preliminära. Planerade 14C-dateringar av material från utvalda kontexter kommer att ge en mer exakt grund för kronologin. I skrivande stund kan det konstateras att 14C-dateringar stämmer tämligen väl med keramiken.

Skede 1 – förromersk/äldre romersk järnålder

Under ovan nämnda utjämningslager fanns ett cirka 0,1 meter tjockt aktivitetslager (ID109049). Detta täckte hela schaktet och bedöms ha ackumulerats kontinuerligt på en ursprunglig markhorisont. Lagret utgjordes av mörkgrå silt med fläckar och tunna linser av sot, lera och en viss inblandning av bränt material på olika nivåer. Fynden från lagret bestod främst av keramikskärvor och djurben.

Flera mer eller mindre distinkta kontexter framkom på olika nivåer i förhållande till detta lager (fig. 18A). De stratigrafiskt äldsta kontexterna utgjordes av ett stolphål (ID110959) och, eventuellt, en hårdgrop (ID110944). Härden framkom under aktivitetslagret medan stolphålet överlagrades av en stenlagd yta vilken i sin tur överlagrades av aktivitetslagret.

Stenläggningen var den mest påtagliga kontexten i det äldsta skedet. Den bestod till största delen av skärvsten (ID110264) och bildar en sammanhängande struktur inom en 3×2 meter stor yta i schaktets sydvästra hörn. Längst in i det sydvästra hörnet fanns emellertid en fyrkantig nedgrävning med spår efter plankskoning (ID110322) som omgav en härdanläggning (ID110928). Denna var, tillsammans med en liten grop (ID110934), anlagd i

Figur 17. Ett urval av de kontexter som nämns i texten. A: kontexter skede 1. B: kontexter skede 2a. C: kontexter skede 2b. Skala 1:50.

ett senare skede. Härdanläggningen var nedgrävd genom både aktivitetslager och stenläggning (fig. 18). Den bestod av ett lager med skärvsten och sot som avgränsades av förmultnade träplankor. Dessa möttes i en rät vinkel i nordost och tolkades som ett ramverk kring härdanläggningen. Invändigt syntes plankorna ha varit fordrade eller strukna med lera som nu var rödbränd. Den lilla gropen var nedgrävd strax nordost om härdanläggningen, på en yta där stenen hade rensats bort.

Även om inte stenläggning, härdanläggning och grop är samtida, ligger det nära till hands att tolka dem som delar av en och samma flerfasiga struktur. Huruvida denna struktur ska tolkas som en egentlig huslämning är oklart. Avsaknaden av stolphål eller rännor som avgränsar stenläggningen kan innebära att det snarare rör sig om en aktivitetsyta, möjligen en enkel hydda/vindskydd.

Ytterligare några kontexter var relaterade till det äldsta skedet. En härd (ID110253) var nedgrävd genom aktivitetslagret medan ytterligare en härd (ID109974) och ett lager med gul lera (ID109942) framkom ytligt i lagret.

Ser vi till fyndmaterialet från det äldsta skedet så är det främst kopplat till grävenheter i aktivitetslagret, men också till det överlagrande utjämningslagret. De fynd som registrerades under utjämningslagret framkom regelmässigt i den undre delen. Dessa fynd tillhör dessutom som regel rutraden längst i söder, där utjämningslagret togs bort först (se omslagsbilden som visar denna situation). Det var svårt att finna gränsen mellan utjämningslager och aktivitetslager och särskilt innan ytorna vidgades. Mot bakgrund av att utjämningslagret i resterande delar av schaktet i stort sett saknade fyndmaterial är bedömningen att de

fynd som vid registreringen relaterades till utjämningslagret (ID108909) skall föras över till den övre delen av det underliggande aktivitetslagret (ID109049).

Vi kan då konstatera att keramikskärvor och djurben tillhöriga det äldsta skedet förekommer i samtliga undersökta grävenheter i schaktet, med en viss koncentration till området med stenläggningen i schaktets sydvästra del. Andra fyndkategorier var sparsamt representerade. Med undantag för en sländtrissa av bränd lera (ID214623) och en glättsten (ID14209) har endast några retuscherade flintavslag registrerats.

Skede 2a och b – äldre/yngre romersk järnålder

Den övre tidssättningen för det äldsta skedet definieras av att ett upp till 0,45 meter tjockt utjämningslager (ID108909) förs på, av orsaker som vi endast kan spekulera i. Det är svårt att finna förklaringar genom att studera de aktivitetsspår som genererades efter det att lagret fördes på. Dessa visar snarast på att området disponeras på ett likartat sätt som i det äldre skedet. Inget tyder således på att lagret fördes på i syfte att förändra området i funktionell mening.

De mest distinkta kontexterna som kan föras till skede 2 är koncentrerade till den nordvästra delen av schaktet (fig. 17B). Äldst av dessa är en härdgrop (ID109661) som var nedgrävd i utjämningslagret och som innehöll en primär fyllning av skärvsten och sotig silt (ID109323; se även omslagsbild).

Fig. 18. Det äldre skedet med stenläggning, härdanläggning och liten grop i den sydvästra delen av schakt B. Foto (mot söder): Bengt Söderberg.

Därefter grävdes en stor grop (ID109691) som upptog en cirka 2,5×1,5 meter stor yta i schaktets nordvästra hörn, men som bedöms vara betydligt större. Sett till gropens form och innehåll bör det röra sig om någon form av grophus eller hus med försänkt golvnivå, som till större delen är belägen utanför schaktet (fig. 19).

I det förmodade grophusets delvis jämna bottenkant framkom ett golv- och aktivitetslager (ID109309) med huvudsakligt innehåll av lera, på vilket en härd (ID108780) var anlagd. Ovanpå dessa fanns ett fyllningslager med mycket bränt material (ID108690). Detta framstod som pryddligt strukturerat i sektionen men ute i schaktet var lagerföljden mycket rörig, med omtrampade lager och ojämna bottennivåer. I schaktets nordvästra hörn fanns ett område med nedtrampat bränt material (ID109732). En i förstone märkligt isolerad kontext kan beskrivas som en "lerås" (ID108878). Den framkom i stort sett direkt under ploglagret och kunde följas en bra bit ned i gropen. Det förefaller som om nedgrävningen för grophusets sidor delvis varit inklädda i lera, vilken bevarats på några lösryckta platser. Nämda lager i nedgrävningen till grophuset innehöll endast djurben och några keramikskärvor, varav flertalet framkom i golv- och aktivitetslagret (ID109309).

Det relativt fyndfattiga grophuset kontrasterade mot en avfallsgrop (ID214604) som delvis skar genom grophusets sydvästra sida men som framför allt var nedgrävd i den tidigare nämnda äldre härdgropen (fig. 17C).

Figur 19. Stratigrafin i schakt B: I schaktväggen avtecknar sig det förmodade grophuset med lergolv och härd under ploglagret. Grophuset är nedgrävt i utjämningslagret med brunjord. Strax under profilsnöret skymtar övergången mot aktivitetslagret som har ristats in i schaktväggen. Aktivitetslagret överlagrar den äldre markhorisonten som rensats fram i plan (den nivå där bräderna ligger). Rutan i schaktets hörn är grävd genom den fossila markhorisonten och ned till underliggande jordart som bestod av grusig/stenig silt. Foto (mot norr): Bengt Söderberg.

Fyllningslagren i denna grop (ID109003 och 109028) innehöll stora mängder fragmenterad, tunnväggig och polerad, samt i flera fall rikt ornerad finkeramik, men också fisk- och djurben och en del avfall efter ben- och hornhantverk (ID13396 och 214002). Avfallsgropen är en av några få kontexter i schakt B som i likhet med matjordslagret innehöll avfall från ben- och hornhantverk.

Ytterligare två relativt intakta kontexter ska nämnas, som var nedgrävda i utjämningslagret. I den nordöstra delen av schaktet fanns en härdgrop (ID109921 med oklar tillhörighet skede 2 fas a eller b) och i schaktets sydvästra hörn en nedgrävning. Den senare identifierades vid den avslutande upprensningen och dokumentationen av schaktväggarna. Det rör sig om en grop (i efterhand registrerad som nedgrävning med ID 214960) som var stratigrafiskt äldre än ovan nämnda avfallsgrop (ID214604). Fyllningen var snarlik det utjämningslager som den var grävd genom, men skiljde sig dels genom att den var uppblandad med träkol, dels genom att en distinkt lins med sot följde bottenkanten. Nedgrävningen var belägen nästan exakt rakt över härdanläggningen med plankspår tillhörig det äldre skedet (ID110322). Det rädde dock inte någon tvekan om att det rörde sig om två separata kontexter, från skede 1 respektive skede 2 (a eller b).

Ytterligare ett antal kontexter framkom direkt under ploglagret. Dessa var emellertid kraftigt sönderplöjda och i flera fall är det svårt att med säkerhet kategorisera dem närmare. Förutom den nämnda avfallsgropen och ”leråsen” registrerades ytterligare 12 kontexter i övergången mellan matjord och kulturlager, vilka var tämligen spridda över hela schaktet.

Några av dem kunde fångas upp i sektionerna där de framträdde som linser med någon eller några centimeters tjocklek. Flertalet av dessa yngre kontexter innehöll bränt material i någon form, och i några fall framkom sparsamt med keramik och/eller djurben i dem. Mer generellt indikerar de ett fortsatt, funktionellt sett likartat utnyttjande av området, där eldfångda aktiviteter synes utgöra en röd tråd.

Fynden i ploglagret

Resultaten av den matjordsarkeologiska undersökningen sammanställdes av studenterna från *University of Florida*. Den egentliga fyndregistreringen, som slutfördes först efter fältarbetet under hösten, stämmer i vissa avseenden inte med denna sammanställning. Felkällorna kan vara flera men rör primärt föremålets tillhörighet till respektive grävenheter.

Slutsatsen är att materialet från de fyra 2 x 2 meter stora grävenheterna (ruta 106639, 106641, 106643, 106645) bör behandlas som en och samma grävenhet. Detta är i och för sig beklagligt, men förändrar inte materialets vetenskapliga värde på något avgörande sätt. Det är ju känt att det sker en viss transport av föremål i ett matjordslager, även om senare års diskussioner har handlat om att denna transport ofta inte är så omfattande som man tidigare har antagit.

En mer generell iakttagelse, som får stöd i nämnda sammanställning såväl som i registreringen, består i att fyndmängden var störst i de båda grävenheterna i väster (ruta 106645, 106639). Detta är logiskt sett i relation till läget för de mest fyndförande kontexterna i det yngsta skedet, i synnerhet avfallsgropen.

Tabellen nedan syftar till att ge en uppfattning om materialets omfattning och karaktär. Den baseras på de amerikanska studenternas sammanställning vad avser djurben inklusive avfallsmaterial från ben/horn tillverkning (vikt i gram) och keramik (antal fragment). Övriga kategorier hämtas från registreringen (en fyndpost motsvarar i flertalet fall ett föremål).

Tabell 1. Djurben och föremålskategorier i matjorden.

Djurben (inkl. hantverksavfall)	6 335 gram
Keramiskärvor	816 fragment
Föremål av CU-leg	17 registerposter
Föremål av järn	15 registerposter
Smältor/slagg	4 registerposter
Pärlor	2 registerposter
Glas	3 registerposter
Bearbetad flinta	5 registerposter
Bergart (fragment slipstenar)	2 registerposter

Dessa siffror ska ses i relation till den mängd jord som berördes, vilken högt räknat ($16 \text{ m}^2 \times 0,3 \text{ m}$) uppgår till cirka 4,8 kubikmeter.

Ser vi i korthet till vad som döljer sig bakom de olika kategorierna i tabellen, så innefattar kategorin djurben 11 registerposter med totalt 430 gram hantverksavfall (ben/horn). I enstaka fall förekommer bearbetade och dekorerade fragment exempelvis av en kam och en nål eller syl, men primärt rör det sig om avfall i form av avsågade plattor, rosenkransar och liknande. Det bör påpekas att man vid en eventuell specialregistrering bör undersöka benmaterialet i sin helhet, vilket förmodligen kommer att utöka avfallsmaterialet, i alla fall med huggspån.

Det omfattande keramikmaterialet karakteriseras generellt sett av en hög fragmenteringsgrad och en omfattande andel av polerad, tunnväggig, dekorerad keramik, så kallad "finkeramik". En preliminär bedömning är att större delen av materialet ska dateras till 300-talet.

Föremål av Cu-legering och järn var som regel anonyma till sin karaktär. Det handlar som regel om spikar, nitar och mer eller mindre fragmentariska bruksföremål av järn, eller om beslag, bleck eller liknande av CU-leg. Ett undantag utgörs av F13416 (ID214007), en del av en fibula med hög nålhållare av Almgren typ AVII:196 (period C1b/C2) som är väl representerad i Uppåkra (Helgesson & Stjernqvist 2001:146). Ett annat undantag är F13557 vilken registrerades som pärla (ID214553).

Pärlorna av glasfluss utgjordes av F13558 (ID214154), en gul ringformad blomma, och F13627 (ID214223), en vit cylinderformad pärla med pålagd brun linje. Slutligen bedömdes tre glasskärvor som äldre glas av obestämd typ (F13559–13561 med ID 214155 till 214157). I detta sammanhang ska nämnas ett lösfynd av två små glasskärvor som mättes in strax väster om schaktet (ID214868).

De detekteringsinsatser som utfördes i schaktet gav överlag ganska magra resultat. Med ett undantag utgjordes detektorfynden i området kring schaktet av tämligen anonyma fragment av CU-legering. Undantaget utgjordes av två denarer (ID213965) som korrugerat samman. Fyndet framkom sex meter ostsydost om schakt B, endast någon centimeter ned i jorden. Det bäst bevarade myntet är präglat under Trajanus som regerade under perioden 98–117 e. Kr. Det sämre bevarade korroderade myntet tillskrivs med viss osäkerhet samma kejsare (Bestämning av Ulla Silvegren, LUHM: Myntkabinettet nr 27581 respektive 27582). Även vid 1997 års undersökning framkom två denarer, varav den ena, präglad under Faustina 154–156/157 e. Kr., påträffades i det översta intakta kulturlagret i schakt 5, strax invid det nu aktuella schaktet.

Utvärdering

Utifrån resultaten av 1997 års provundersökning och den geofysiska prospekteringen, framstod det som rimligt att tolka det cirka 1000 m² stora området med likartade anomalier som ett verkstadsområde. Resultaten från schakt B gav emellertid inte något entydigt stöd för en sådan tolkning. En mer komplex bild framträder.

Undersökningen visar att markutnyttjandet skiljer sig från tidigare undersökta områden i norr i några viktiga avseenden. Till skillnad från dessa områden saknas tydliga spår efter stolpbyggda hus eller mer manifesterade strukturer, och utöver keramiken är de statuspräglade fynden fåtaliga.

De fasta strukturerna inom område B utgjordes i det äldre skedet av en stenläggning, en aktivitetsyta eller en hydda, och ett förmodat grophus i det yngre skedet. Därutöver fanns en avfallsgrop i det yngsta skedet, ett stort antal härdanläggningar i olika kontexter, samt ett aktivitetslager och ett utjämningslager.

Ser vi till fyndmaterialet så är de fynd som direkt kan kopplas till hantverk i verkstadsområde tämligen lätt räknade. Avfall från ben- och hornhantverk fanns i matjordslagret och avfallsgropen, det vill säga i det yngsta skedet, med trolig datering till 300-talet. Detta material var omfat-

tande om än inte så omfattande som i det tidigare undersökta schaktet (Lindell 2001).

I matjorden fanns också några få smältor och slagglumpar, vilket är de enda indikationerna på metallhantverk i schakt B. Föremål som relaterar till metallhantverk var inte heller vanligt förekommande i det tidigare undersökta schaktet, men var mer tydligt närvarande i form av ett fragment av en degel och en del av en sintrad ugnsvägg (Lindell 2001). Slutligen framkom en konisk sländtrissa av bränd lera i aktivitetslagret på stenläggningen. Dessa är förhållandevis sällsynt förekommande i äldre järnålderssammanhang men finns exempelvis i materialet från Hørup (Sørensen 2000:35).

I likhet med det äldre schaktet dominerades fyndmaterialet från schakt B av keramik och djurben. Keramiken uppvisar samma karakteristika i de båda schakten. Något generaliserande bestod keramiken från det yngre skedet av finkeramik med hög fragmenteringsgrad medan grövre keramik med lägre fragmenteringsgrad karakteriserar det äldre skedet (jfr Dahlström 1999).

Det är troligt att den stora mängden finkeramik med hög fragmenteringsgrad ska ses som avfall från det närbelägna residenset som Hanna Dahlström föreslår i nämnda artikel (a.a.). Möjligen indikerar det också att keramiken tillverkades i området. I alla händelser indikerar fyndmaterialet som helhet på att platsen också användes som avfallsyta i det yngre skedet.

I fråga om kontinuerligt bruk knyter område B an till undersökningar som gjorts i andra delar av kärnområdet i Uppåkra. I denna diskussion är utjämningslagret av särskilt intresse. Samma typ av lämningar, det vill säga härdanläggningar och enkla byggnader eller hyddor, fanns både under och över detta lager. Lagret signalerar förändring i en miljö där aktiviteterna dock synes vara oförändrade (jfr Lindell & Thomasson 2003 om kulturlagerbildning i Uppåkra).

Däremot visar fyndmaterialet tydligt att det faktiskt sker en förändring över tid, från ett "ordinärt boplatmaterial" i ett äldre skede till ett material med stora mängder fragment av finkeramik och ben/horn-avfall i ett yngre skede 2 fas B (Jfr Dahlström 1999). Denna förändring kan dock inte beläggas förrän under 300-talet.

Undersökningar i andra delar av kärnområdet i Uppåkra visar på att miljön kännetecknas av en hävdad rumslig funktionsindelning. Det kan då ligga nära till hands att tänka sig att området med anomalier redan mycket tidigt reserverades för aktiviteter som involverade en underordnad befolkningsgrupp. Sådana aktiviteter kan ha innefattat olika slags hantverk och tjänster. Man ska förmodligen också tänka sig ett boende, kanske av mer eller mindre tillfällig karaktär. Under 300-talet intensifierades aktiviteterna, och en specialisering av hantverket fick större genomslag. Frågan är då hur representativa resultaten från schakt B och 1998 års ruta är för området som helhet?

För att ytterligare fördjupa kunskapen om detta område behöver man studera fyndmaterialet mer i detalj. En osteologisk analys av djurbenen bör genomföras, liksom makrofossilanalys. Slutligen bör resultaten jämföras med andra undersökta ytor och resultaten av den geofysiska prospekteringen.

Område C

Bakgrund

Efter förnyad genomgång av lantmäteriakten Stora Uppåkra 1776 uppmärksammades ett impediment i åkermarken som var beläget ett hundratal meter öster om hussekvensen (område A). Utifrån akten kan impedimentet som benämns *Kyrkiogård åkerhula kiär* uppskattas till en storlek av cirka 2500 m². Vidare framgår att den gamla kyrkovägen mellan Lilla och Stora Uppåkra passerade omedelbart öster om kärret. Kärret är svårt att urskilja i dag, och av vägen syns inga spår alls. Man kan skönja en svag svacka i terrängen men inte mer (fig. 20).

Syfte

Området bedöms vara av stort intresse att provundersöka av flera skäl. En sankmark kan ha fungerat som en fälla för pollen. Den kan också ha varit en vattenresurs och därmed ha rymt brunnar med träkonstruktioner. En förekomst av brunnar eller vattenhål i detta läge kan förknippas med en stor potential att ge kunskap om många aspekter av residenset (jfr Söderberg 2005).

I nämnda lantmäteriakt indikeras närvaron av en eller flera brunnar av särskild betydelse i anslutning till residenset och hussekvensen av marknamnet *Brunnsåkrar*. Åkerstycket som bär detta namn är emellertid stort och avser sluttningen söder om hussekvensen, residenset och den aktuella våtmarken.

Syftet med undersökningen var att rekognosera förutsättningarna för sankmarker, vattenhål, brunnar eller liknande på platsen för impedimentet.

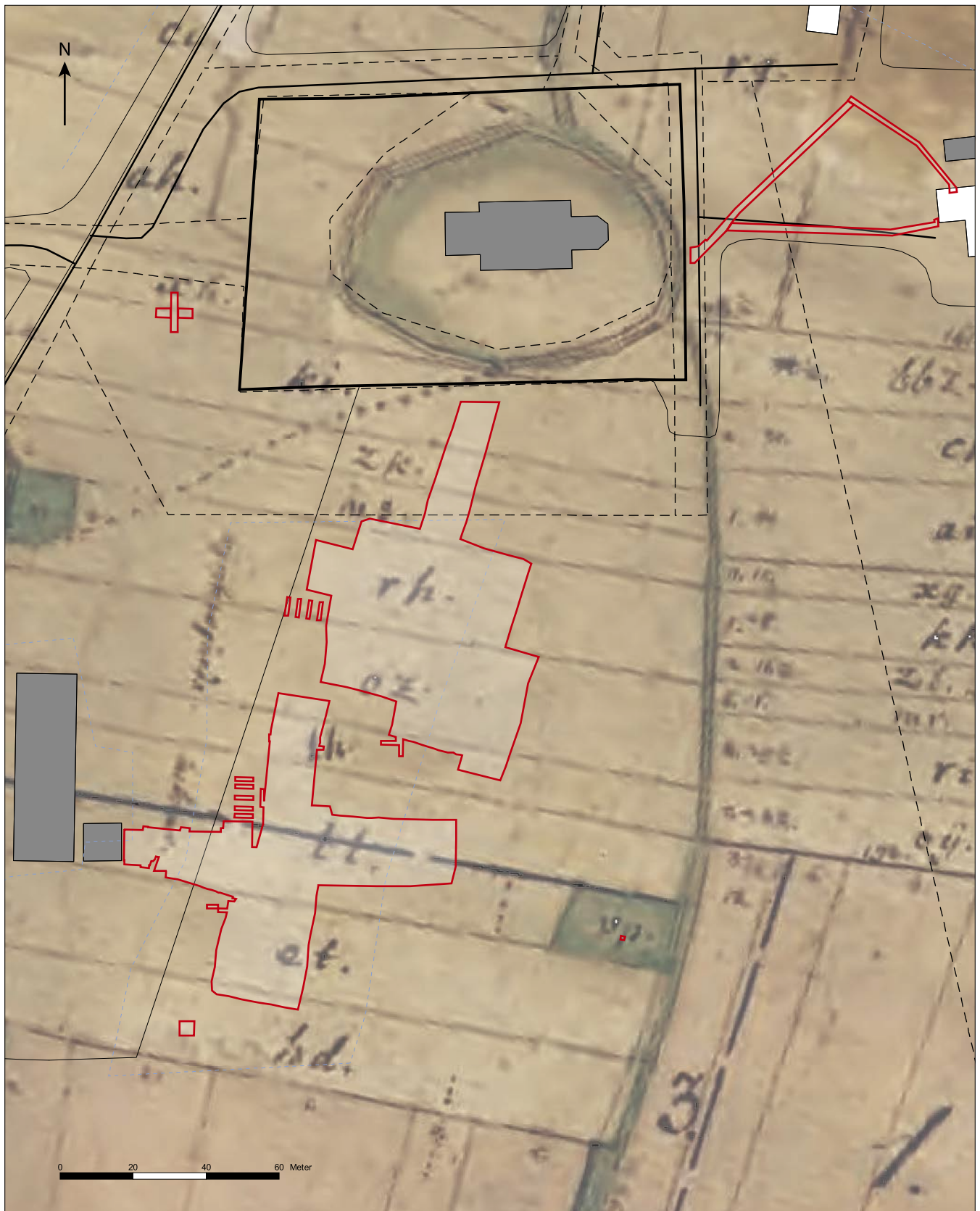
Undersökningens utförande

Undersökningen kunde inledas först i slutet av maj. Avsikten var att lösa uppgiften med hjälp av manuella borrhningar. På grund av markens beskaffenhet i kombination med torra var det emellertid inte möjligt att borra med den utrustning som fanns till förfogande. Istället grävdes en provgrop (ID106323) i centralt läge inom impedimentet. Rutan var 1×1 meter stor och grävdes ned till ett djup av cirka 1 meter, med spade och skårslev. Inga fynd tillvaratogs. Lagerföljden dokumenterades i plan och sektion varefter prover togs. Därefter återfylldes gropen.

Undersökningsresultat

Under ett 0,3 meter tjockt ploglager framkom ett lerlager som hörde samman med en nedgrävning. Nedgrävningen upptog den östra halvan av provgropen. Fynd av tegelkross visar att den är tämligen modern.

Nedgrävningen skar genom två lager. Det övre lagret utgjordes av fin-kornig silt och erinrade snarast om ett erosionslager. Under detta fanns ett upp mot 0,15 meter tjockt lager av mörkbrun humös silt med enstaka

Figur 20. Utsnitt av 1776 års karta över Stora Uppåkra med idag stående byggnader inlagda från fastighetskartan. Områden som undersökts mellan åren 2001 och 2012 är markerade med rött. Observera det aktuella schaktet markerat med rött inom åkerimpedimentet i öster. Skala 1:1500.

djurben. Lagret tolkades som en ursprunglig markhorisont. På ett djup av cirka 0,75 meter under befintlig markyta framkom moränen, som utgjordes av en starkt kalkhaltig silt. Trots rådande torka var det undre lagret och moränen påtagligt fuktig.

Utvärdering

Undersökningen visar på att det finns våtmarksrelaterade lager bevarade på platsen, även om de visade sig vara av begränsat omfång inom provgropen. Bottenlagret tolkas som en rest av en fossil markhorisont i denna våtmark, och enstaka djurben i detta lager visar på aktiviteter. Det konstaterades också att markfuktigheten var relativt sett hög.

Undersökningen kan dock inte sägas styrka förmodandet att mer omfattande lämningar i form av lager, vattenhål eller brunnar har bevarats inom det angivna området. För att ta komma vidare krävs en mer omfattande provundersökning. Denna utförs mest effektivt genom att sökschakt grävs med ledning av den geofysiska prospekteringen och med utgångspunkt från impedimentets västra utkant. Matjord och erosions- eller fyllningslager kan grävas med grävmaskin ned till den förmodade växthorisonten som åtminstone delvis bör undersökas manuellt.

Område D

Bakgrund

Vid en av undersökningarna i början av 2000-talet öppnades en 4×4 meter stor yta upp cirka 50 meter söder om kyrkogården. Inom ytan fanns lager som bedömdes vara utgödslade odlingsytor (lager 5205).

Syfte

Det paleobotaniska projektet som bedrivs av doktorand Mikael Larsson har så här långt fokuserat på den sekvens av stora hus som senare års grävinsatser har fokuserat på (område A). För att kunna fördjupa och nyansera resultaten från hussekvensen är det nödvändigt att prover från lagersekvenser i andra delar av fyndområdet analyseras.

Undersökningens utförande

Det troliga läget för den tidigare undersökningen lokaliserades, varefter en 0,6×0,6 meter stor ruta (O106229) lagergrävdes till ett djup av drygt 0,5 meter med spade och skärslav. Eftersom utgödslingslagret inte kunde identifieras avbröts utgrävningen på denna nivå.

På hösten beslöt att ta upp en ruta i närområdet för att säkerställa ett jämförelsemateria oavsett om utgödslingslager var närvarande eller ej. En ny ruta

(O110334) som var 1,2×0,7 meter stor öppnades upp cirka 15 meter söder om den tidigare grävda. Lagerföljden grävdes ned till steril morän. I båda fall dokumenterades lagerföljderna i plan och sektion, varefter prover togs.

Eftersom groparna är belägna inom fastigheten som ägs av stiftelsen, så kläddes de in i fiberduk innan återfyllningen.

Undersökningsresultat

Schakt O106229

Under ploglagret framkom ett 0,05 meter tjockt lager med gråbrun silt och enstaka inslag av kol och bränd lera, vilket tolkades som en rest av en fossil odlingshorisont som var påverkad av modern plöjning. Därefter följde ett lager som dominerades av bränd lera, sot och kol, vilket tolkades som ett raseringslager. Inslag av obränd lera fanns i lagrets nedre del, vilket möjligen indikerar en golvnivå. I rutans nordvästra hörn dokumenterades delar av en nedgrävning från denna nivå.

Under den förmodade raseringen fanns ett drygt 0,1 meter tjockt lager med mörkbrun silt och inslag av sot, kol och bränd lera. Lagret kan tänkas vara ett aktivitets- eller utjämningslager. Detta vilade i sin tur på ett lager bestående av gråbrun silt med bränd lera, gul lera, samt sot och träkol, möjligen ett golvlagret.

Vid denna nivå, drygt 0,5 meter under befintlig markyta, utvärderades lagerföljden. Bedömningen var att de eftersökta fossila odlingsytorna representerades av det tämligen dåligt bevarade övre lagret. Tolkningen var att en hustomtning vid någon tidpunkt tagits i anspråk för odling.

Schakt O110334

Lagerföljden delades in i 13 lager. Moränleran framkom på ett djup av cirka 1,2 meter under befintlig marknivå. Under ploglagret framkom tre lager, vilka tolkades som aktivitetslager. Under dessa framkom ett lager med gul lera och bränd orange lera, vilket tolkades som en golvnivå i ett hus (L214844). Detta var det översta lagret i en serie bestående av tre golvnivåer och två mellanliggande aktivitetslager, vilka tolkas som lager i ett och samma hus, där nya golv lagts ut kontinuerligt.

Det understa av de tre golvlagren (L214848) vilade på ett upp till 0,2 meter tjockt utjämningslager. Under detta fanns ett aktivitetslager som överlagrade ytterligare ett golvlagret (L214851). Golvlagret överlagrade ett aktivitetslager (L214852), där lerfläckar i botten möjligen kan utgöra lämningar efter ett golv, men detta kunde inte avgöras med säkerhet. Därefter vidtog en drygt 0,15 meter tjock, äldre vegetationshorisont med inslag av kol och sot.

Tolkningen av lagerföljden är att en byggnad med en eller möjligen två faser uppförs i ett äldsta skede. Därefter förs ett utjämningslager på, och möjligen odlas området upp. I ett senare skede anläggs en byggnad med tre faser. Inga byggnadslämningar kunde urskiljas i de tre övre lagren, vilka mer allmänt tolkas som aktivitetslager.

Utvärdering

Den inledningsvis eftersökta kontexten visade sig vara fragmenterad och dåligt bevarad. För att tillmötesgå det mer generella önskemålet om jämförelsematerial för paleobotanisk analys togs därför en ny ruta upp i närområdet.

I båda rutorna dominerade bebyggelserelaterade lämningar. Intrycket är att lagerföljden består av lämningar efter byggnader som raserats och byggts upp vid upprepade tillfällen, så som tidigare har konstaterats på flera andra platser i närområdet. Ytan tycks vid några tillfällen ha disponerats för andra ändamål, sannolikt odling.

Makrofossil framkom i flera lager och medger jämförelser med hussekvansen inom yta A.

Referenser

Rapporter

- Helgesson, B. 1997. Rapport Uppåkra 1997:1. Fornl. 5. Uppåkra sn, Skåne. Arkeologiska institutionen, Lunds universitet. LUHM 30886.
- Lindell, M. 1998. Arkeologisk undersökning Uppåkra 97:4. Fornlämning 5, Uppåkra 8:3, Uppåkra socken, Skåne. Rapport Arkeologiska Institutionen, Lunds universitet.
- Lindell, M. 1999. Rapport Uppåkra 1999:2. Fornlämning 5, Uppåkra socken, Skåne. LUHM 31125
- Lenntorp, K.- M. 2008. Rapport Arkeologisk undersökning Stora Uppåkra 8:3, Fornlämning 5, Uppåkra socken, Staffanstorps kommun, Skåne Län.
- Lenntorp, K.- M. 2009. Rapport Arkeologisk undersökning Stora Uppåkra 8:3, Fornlämning 5, Uppåkra socken, Staffanstorps kommun, Skåne Län.
- Piltz Williams, B. 2011. Rapport Arkeologisk undersökning Stora Uppåkra 8:3, Fornlämning 5, Uppåkra socken, Staffanstorps kommun, Skåne Län.
- Söderberg, B. & Piltz Williams, B. 2012. Arkeologisk undersökning Uppåkra 2011. Forsknings- och seminarieundersökningar. Skåne, Staffanstorps kommun, Uppåkra socken, Stora Uppåkra 8:3 och 8:4, RAÄ 5.

LUHM nr anger i förekommande fall arkivnummer på Lunds Universitets Historiska Museum där samtliga rapporter förvaras.

Litteratur

- Anglert, M. & Jansson, P. 2001. Kyrkplatsen i Uppåkra – undersökningarna 1997–1999. I Larsson, L. (red.). *Centrum i analys och rapport*. Uppåkrastudier 4. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No 36. Stockholm.
- Dahlström, H. 1999. Skärvor från Uppåkra. En analys av ett keramikmaterial. I: Hårdh, B. (red.). *Fynden i centrum*. Uppåkrastudier 2. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No 30. Stockholm.
- Gabler, M. 2011. *Archäologische Prospektion der Eisenzeitliche Siedlung Uppåkra in Südschweden. Diplomarbeit*. Magister der Philosophie. Ur- und Frühgeschichte, Universität Wien.
- Helgesson, B. 2010. Krigarna från Uppåkra. Tusen år i järnålderssamhällets tjänst. I: Hårdh, B. (red.). *Från romartida skalpeller till senvikingatida urnesspännen*. Uppåkrastudier 11. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 34. Stockholm.
- Helgesson, B. & Stjernqvist, B. 2001. Fibulor från äldre järnålder på Uppåkrabopplatsen. Preliminära studier. I: Hårdh, B. (red.). *Uppåkra Centrum och sammanhang*. Uppåkrastudier 3. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 34. Stockholm.
- Jørgensen, L. & Nørgaard Jørgensen, A. 1997. *Nørre Sandegård Vest*. Nordiske Fortidsminder Serie B Volume 14. Köpenhamn.
- Larsson, L. 2011. A ceremonial building as a “home of the gods”? Central buildings in the central place of Uppåkra. I: Grimm, PO. & Pesch, A. (red.). *The Gudme-Gudhem phenomenon*. Schriften des Archäologischen Landesmuseums Band 6. Neumünster.
- Larsson, L. & Hårdh, B. (red.). 1998. *Centrala platser – centrala frågor. Samhällsstrukturen under järnåldern*. Uppåkrastudier 1. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 28. Stockholm.
- Larsson, L. & Lenntorp, K.-M. 2004. The enigmatic house. I: Larsson, L. (red.). *Continuity for Centuries. A Ceremonial Building and its Context att Uppåkra, Southern Sweden*. Uppåkrastudier 10. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 34. Stockholm.
- Larsson, L. & Söderberg, B. 2012. Bland mordbrännare och flygande smeder. En sekvens av hallbyggnader i Uppåkra. *Ale* 2012:4.
- Larsson, L. & Söderberg, B. 2013. Brända hallar – diskontinuitet och kontinuitet. Ett järnåldersresidens i Uppåkra, Sydsverige. *Fornvännen* 108. Stockholm.
- Larsson, M. in print 2014. Grain and economic relationships in an Iron Age society - Hordeum vulgare from the south Swedish regional center Uppåkra with surrounding settlements. *Journal of Archaeological Science*.
- Lenntorp, K.M. 2014. Ur det förgångna, Uppåkra 2000. I: Hårdh, B & Larsson, L. (red.). *Folk, fä och fynd*. Uppåkrastudier 12. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No 64. Lund.

- Lindell, M. 2001. Kammakeri från äldre järnåldern på Uppåkraboplatsen. I: Hårdh, B. (red.). *Uppåkra - Centrum och sammanhang*. Uppåkrastudier 3. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 34. Stockholm.
- Lindell, M. & Thomasson, J. 2003. "Tell me more". I: Anglert, M. & Thomasson, J. (red.). *Landskapsarkeologi och tidig medeltid*. Uppåkrastudier 8. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No 41. Lund.
- Magnell, O. 2011. Sacred Cows or Old Beasts? A Taphonomic Approach to Studying Ritual Killing With an Example från Iron Age Uppåkra, Sweden. I: Pluskowski, A. (red.). *The Ritual Killing and Burial of Animals: European Perspectives*. Oxford.
- Necrologicum Lundense*. Lunds domkyrkas nekrologium utgiven av L. Weibull 1923.
- Nerman, B. 1969. *Die Vendelzeit Gotlands. II. Tafeln*. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. Stockholm.
- Sørensen, S.A. 2000. *Hørup - en sjællandsk værkstedsplads fra romersk jernalder*. Museet Fægegaarden 2000.
- Vifot, B.-M. 1936. Järnåldersboplatsen vid Uppåkra. Meddelanden från *Lunds Universitets Historiska Museum* 1936.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beslut	Dnr 431-8451-12, beslutsdatum 2012-05-08
Uppdragsgivare	Inst. för Arkeologi, Lunds universitet
Landskap	Skåne
Län	Skåne län
Kommun	Staffanstorps kommun
Socken	Uppåkra
Fastighet	Stora Uppåkra 8:3, 8:8, 8:12
Fornlämning/art av	RAÄ 5, grav- och boplatsoområde Uppåkra
LUHM nr	32327
Tidpunkt för fältarbete	2012-05-07 till 2012-10-05
Personal	Se separat förteckning

Lägesbeskrivning

Fornlämning 5, Uppåkra socken
 Ekonomiska kartans blad 2C4g Tottarp

Personal och ansvarsområden

Grävningens ledare

Bengt Söderberg, Birgitta Piltz Williams och Adam Bolander, Institutionen för Arkeologi och Antikens historia vid Lunds Universitet.

Konservator

Lovisa Dal, Lunds Universitets Historiska Museum

Paleobotanik

Mikael Larsson, Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia vid Lunds universitet

Landskapsarkeologi

Nicolò Dell'unto, Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia vid Lunds universitet

Fältkurser

Arkeologi och Antikens historia. Kandidatkurs (ARKK01). Grävningssledare Bengt Söderberg & Birgitta Piltz Williams. Kursansvarig: Henrik Gerding.

Sommarkurs: Arkeologi och förmedling (ARKBO2). Grävningssledare Bengt Söderberg & Birgitta Piltz Williams. Kursansvarig: Anders Ödman.

Sommarkurs: University of Florida Archaeological Team. Studenter ledda av prof. Florin Curta med assistans av Bengt Söderberg & Birgitta Piltz Williams. Kursansvarig: Lars Larsson.

Fortsättningskurs (ARKA12). Grävningssledare: Adam Bolander med assistans av Bengt Söderberg & Birgitta Piltz Williams. Kursansvarig: Debbie Olausson.

Practical and Theoretical Field Archaeology and Landscape Interpretation (ARKNO6). Grävningssledare: Bengt Söderberg & Birgitta Piltz Williams. Kursansvarig: Anders Ödman.

Praktiserande arkeologistudenter

Fabian Danielsson, Bangor university, Wales.

Sofie Kemppi, Arkeologiska institutionen, Lunds universitet.

Angelica Larsson, Linnéuniversitetet, Kalmar.

Julius Lundin, Arkeologiska institutionen, Lunds universitet.

Kim Andersson, Arkeologiska institutionen, Lunds universitet.

Metalldetektering

Tobias Bondesson, Malmö.

Iohannes Sundkvist, Malmö.

Håkan Svensson, Eslöv.

Arkivmaterial

Förvaring

Lunds Universitets Historiska Museum, LUHM nr 32327.
Undersökningen registrerad i Intrasisprojekt U2001:1 som förvaras av
Uppåkraprojektet, Institutionen för Arkeologi och Antikens historia
vid Lunds Universitet samt i kopia på Riksantikvarieämbetet.

Ärendehandlingar

Länsstyrelsens beslut med dnr 431-5841-11 och bilagor
Igångsättningsmeddelande

Fältdokumentation

14 st. plan- och sektionsritningar i A3: Omr. A: 7 ritn. Omr. B: 4 ritn.
Omr. C: 1 ritn. omr. D: 2 ritn.
1 fältmatris (omr. B)
Digitalfoto
Digital mätdata (Intrasis)
Kontextblanketter
Fyndlista
Studentrapporter från respektive schakt

Fynd

LUHM nr 32327: 13362–14325.
Ett antal lösfynd från tidigare säsonger registrerades sist i följden:
LUHM nr 32327: 14326–14342.

Observera att fyndmaterialet från schakt B packades i separata lådor
märkta "schakt B".